

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLÜSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Samsholar i Djursholm

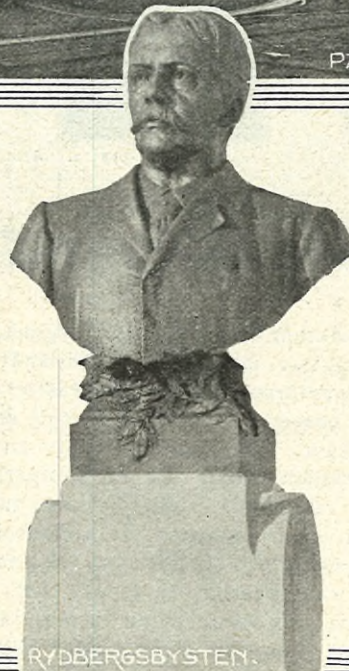

PANORAMA FRÅN DJURSHOLM.

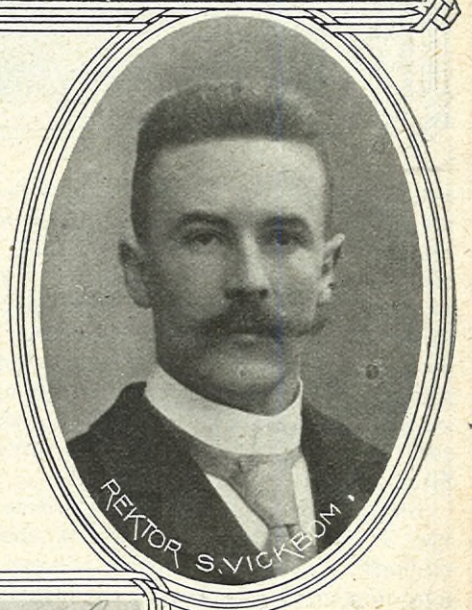
FRÖKEN GERDA VON FRIESEN

EN STORDEL af det kulturella Stockholm bor numera ej i hufvudstaden, utan på Djursholm, "Sveriges första och största villa-stad", som bebyggas kring det gamla Banérlottet med berättigad stolthet kalla sitt tjuguariga samhälle. Den resande främlingen, som under sina turist-

RYDBERGSBYSTEN.

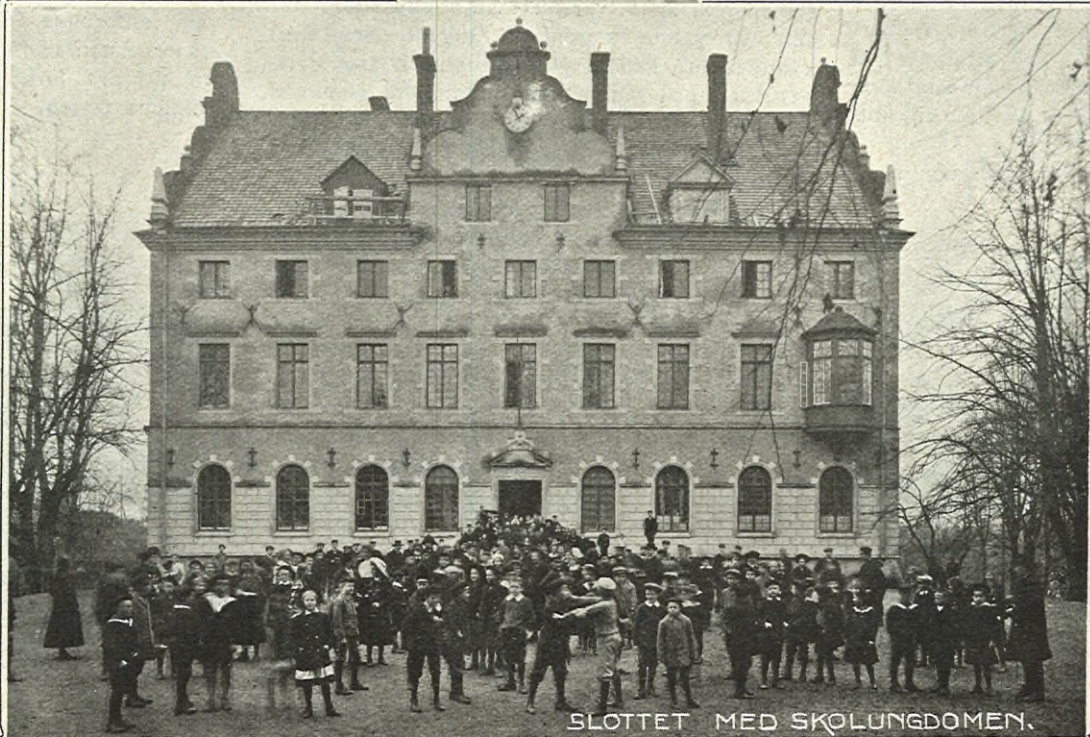
ängen, skogen, blomsterdoften, fågelsången och vågbruset kringgärda människorna som goda vakter; i stället för gatubullret härskar de slingrande vägarnas obrutna frid, i stället för skymmande stenkaserner har man trädens fina grenverk, genom hvilka solljuset silar, och i utbyte mot gränders

REKTOR S. VICKEBLOM

utflykter i Sockholms underbart växlande omgifningar, för första gången sätter sin fot på Djursholms mark, betraktar med glad häpnad denna stad af idylliska eller praktfulla egna-hem, liggande i en kuperad och trädbevuxen terräng, som har stockholmsnaturens alla karaktäristika af skogsbackar, ängsmarker och glimmande vatten, där holmar spegla sig och vassen risslar längs stränderna.

Här har den stela och tryckande stadstypen fått vika för trädgårdsstaden, natur och kultur äro sammanflätade —

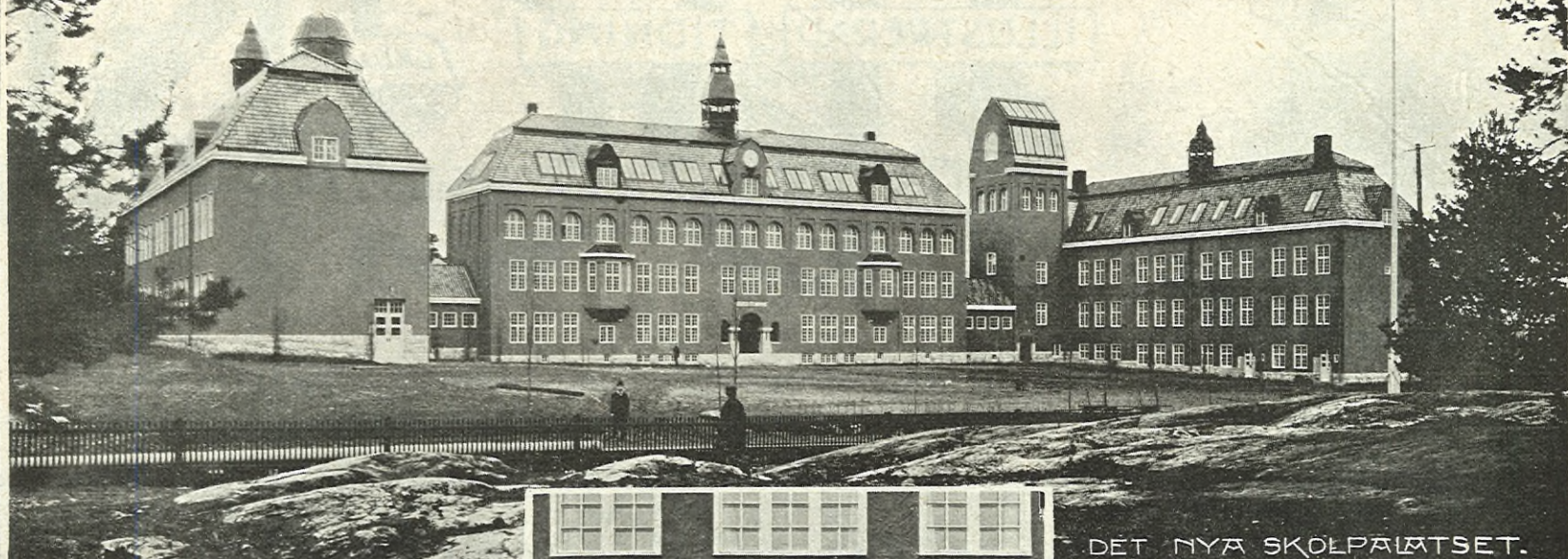

SLOTTET MED SKOLUNGDOMEN.

och gårdars prång och unkenhet får man trädgårdarnas och vildparkens oersättliga behag.

Men Djursholm äger, som bekant, också de kommunala fördelar, hvilka nödvändigtvis sammanhänga med ett samhälle stadt i rask utveckling och som göra dess invånare, åtminstone i deras privata lif, oberoende af den närliggande hufvudstaden.

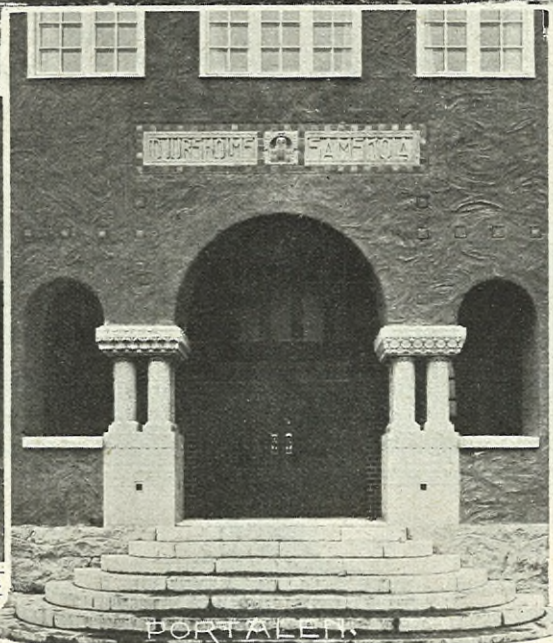
Djursholms stolthet är emellertid först och sist dess skola, en institution, som omhuldas på alla sätt både af enskilda och af Djursholms

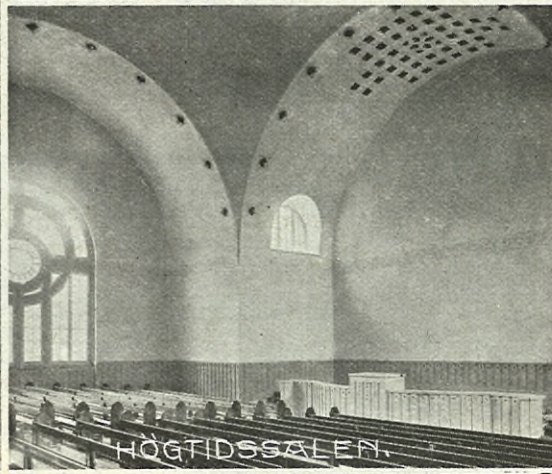
DET NYA SKOLPALATSET.

HÄLEN.

PORTALEN.

HÖGTIDSSALEN.

aktiebolag. Ingen annan svensk villastad har att uppvisa ett läroverk, som i likhet med detta erbjuder fullständig skolundervisning till och med studentexamen. Djursholms samskola, grundad 1890 af lektor J. Bergman och hvars förste inspektor var Viktor Rydberg, har tills dato varit inrymd i Djursholms minnesrika gamla slott, men flyttar nu in i en nyuppförd ståtlig byggnad, ett sannskyldigt skolpalats, som kommunen kan vara stolt öfver att ha åstadkommit.

Skolan, som är beräknad att rymma 600 elever, är uppförd af Djursholms aktiebolag efter ritningar af arkitekten Georg Nilsson och drager, tomten ej inberäknad, en kostnad af cirka 500,000 kronor. Läroverket har ett vackert läge i kvarteret Valaskjalf och erbjuder en vidsträckt utsikt öfver Askrikefjärden samt hela Djursholm med omgifningar ända fram till hufvudstaden.

Utom alla lärosalar, aula, kollegierum, skol-

kök, musikrum etc. inrymmer byggnaden också ett biologiskt laboratorium, förlagdt till det östra traptornet, samt i det västra ett astronomiskt observatorium, där den tub, som skolan redan äger, skall komma till användning. Kring skolan sluter sig en skolpark på närmare 7 tunnlands vidd, bevuxen med härlig barrskog, där ungdomen får njuta sol och luft under raster och fritider. I skolparken har anlagts en ypperlig skidbacke och nedanför densamma har ordnats en rymlig idrottsplan. Djursholm har för öfrigt under alla år villastaden existerat varit ett af högkvarteren för den sportande ungdomen, därtill förträffligt kvalificerad genom sin Idrottspark med gymnastiksal och tennisplaner, sin stora allmänna skidbacke och de utmärkta tillfällen till skridskosegling, som stora Värtan vintertiden erbjuder.

Som föreståndarinna för Djursholms samskola fungerar sedan 1896 fröken Gerda von Friesen samt som skolans rektor, sekreterare och kassaförvaltare dr Sigurd Wickbom.

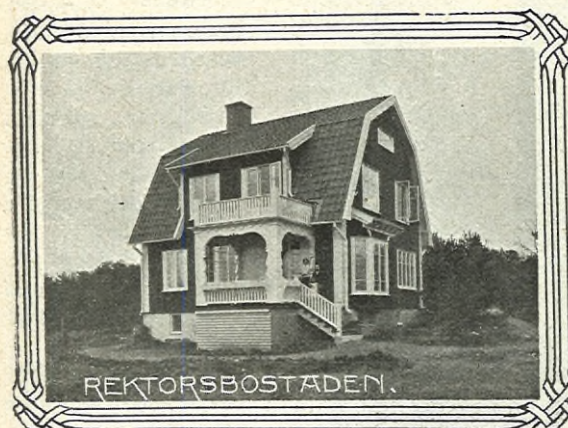
Fröken von Friesen, en syster till Stockholms stadsfullmäktiges ordförande, dr Sixten von Friesen, har gjort sig mycket känd och uppskattad på det pedagogiska arbetsfältet och hon var år 1901 adjungerad i läroverkskommittén för att biträda vid utredningen af samskolefrågan. Skolans nuvarande rektor har i denna sin egenskap varit fästad vid läroverket sedan tre år tillbaka.

Sistlidne söndag öfverlämnades högtidligen af Djursholms aktiebolag läroverket till samhället, hvarvid lokalerna besågos af särskildt

inbudna såsom kommunalfullmäktige, aktieägare, skolstyrelsen, skolans lärare och lärarinnor, chefen för ecklesiastikdepartemanget, landshöfdingen, öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, representanter för pressen m. fl. till ett antal af cirka 200 personer.

Dagen afslutades med en fin och animerad middag, som bolaget gaf å Djursholms restaurant.

Åtskilliga tal höllos, däribland af Djursholmsbolagets direktör, friherre von Stedingk, för byggnadens arkitekt och alla andra, som bidragit till läroverkets fullbordande, för hvilken skål professor Bäckström tackade. Vidare talades för lärarekåren, med svar af rektor Wickbom, och för kvinnan af generaldirektör Almquist, hvars anförande på kvick och elegant vers väckte allmän hänförelse. Ett af lektor Bergman utbragt lefve för läroverket afslöt den angenäma festen.

REKTORSBOSTADEN.

FÖRESTÅNDARINNANS BOSTAD.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf
Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
 få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade
 speceriaffärer.
 Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
 Vördsammast **Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.**

reg. Varumärke

Hvad kan göras för att väcka bildningsintresset hos fabriksarbeterskorna?

(Ett inlägg i en diskussion.)

FÅ GRUPPER inom samhället äro så illa lottade som fabriksarbeterskorna, och dock utgöra dessa kvinnor en betydande del af samhället och bära en ganska dryg del af dess börda, liksom deras fysiska och psykiska hälsa är ett livsvillkor för ett helt folklager. Ett nytt och verksamt intresse för fabriksarbeterskorna har emellertid i dessa dagar tagit sig uttryck i en konferens, till hvilken ett antal på det sociala området kända och verksamma kvinnor utfärdat inbjudan. Vid denna konferens ha föredrag och diskussioner följt de tre hufvudvägar, på hvilka man kan uppnå att höja arbeterskornas ställning: lagstiftningens, hygienens och bildningens. I intressanta föredrag ha framhållits de möjligheter dessa vägar bjuda, och som resultat af konferensen kan man peka på icke blott ett starkare förstående hos allmänheten, men också en rad praktiska förslag, som framlagts i form af resolutioner eller som tagits omhand af tillsatta kommitéer. Vi meddela här nedan ett af de föredrag, som hölls under konferensen och som afhandlar just möjligheten af bildningens höjande bland arbeterskorna.

DET ÄR NOG en önskan, som legat öfver mången af oss, nästan som ett svärmeri i ungdomens vår, att kunna göra något för fabriksarbeterskorna. På flera håll har det ju också gjorts allvarliga försök att förverkliga denna idé, fastän med mer eller mindre ut hållighet. Jag minnes bland andra en flock unga studentskor, som icke så lätt förtröttades. De bildade en förening, till hvilken de inbjödo fabriksarbeterskorna som medlemmar. Med lock och pock fingo de verkligen tillsammans en del, och så skulle bildningsarbetet börja. Där ställdes till föredrag och uppläsningar, samkväm och aftonunderhållningar. Studentskorna bjödo ut till låns sina egna bokförråd och ville ge fingervisningar, huru de skulle användas, de erbjödo sig att ge gratislektioner i åtskilliga ämnen o. s. v. Men resultatet blef ringa eller intet. Arbeterskorna i klubben blefvo för hvarje gång fåtaligare, och till slut uteblefvo de fullständigt. De trufdes där ej.

Samma erfarenhet har nog gjorts af likartade föreningar, bildade af andra. Intresset från fabriksarbeterskornas sida är icke stort. De mest kortsynta af oss ha då fattats af bitterhet och skylt allt på fabriksflickorna: De vilja ju ej få någon bildning; deras usla tillstånd är deras egen skull. Vi andra ha måhända i undran sökt efter felet hos oss själfva: Kanske voro våra känslor icke tillräckligt varma, vår vilja icke nog ärlig och stark? Vi ha så gripit tag på nytt, sökt upp metoder, någon har kanske i ungdomlig ifver känt sig vilja offra allt — och vi kunna väl nu säga, att vi lyckats i någon mån, den ena på en väg, den andra på en annan, men det har mest varit med afseende på dem, som redan förut hade det som bäst. De öfriga, de som vi helst ville åt, de mest nödstälda, dem ha vi trots allt icke kunnat nå. Hvarför? — Det är som om vi stode inför en psykologisk gåta. Jag tror dock, att lösningen kan finnas, endast vi ha förmåga att se tillräckligt djupt i det dolda.

Om vi råka på en människa, som fryser, och vi föra in henne i ett varmt rum, så ha vi gjort något, som är rätt och bra, och som väl skall bli den människans till nytta, men om vi finna en *förfrusen* varelse och förfara med henne på samma sätt, då ha vi gjort något mycket illa, och vi kunna t. o. m. förorsaka den människans död. Samma är förhållandet inom ett annat område. En hungrig mätta vi lätt genom att tillföra den föda, ju rikligare och mera välsmakande, desto bättre, men handla vi på samma sätt med den *utsvultne*, med den,

som står nära hungerdöden, då ha vi begått ett stort felgrepp, och vår förmenta välgärning kan kosta den olycklige lifvet.

Det har nog dröjt länge, innan människorna nått fram till denna sanning inom det fysiologiska området, och det skall väl dröja ännu längre, innan vi förstå, att den måhända äfven kan tillämpas i psykiskt hänseende. Hvad förefaller oss väl eljes naturligare än att, när den hungrige längtar efter mat, den utsvultne skall känna ett ännu starkare behof därpå, eller att, när den frusne behöfver värme, den förfrusne skall behöfva detsamma ännu mera skyndsamt och i ännu högre grad. Kanske har mera än ett människolif gått till spillo genom välmenta missgrepp, innan vi lärde oss förstå, att om vi ville rädda den förfrusne, vi måste i början vara mycket sparsamma på värmen, måste först behandla honom i en temperatur, föga öfverstigande hans egen, och sedan mycket småningom och under strängt aktgifvande på de fysiologiska företeelserna införa honom i det varma rum, där vi själfva trivas och må väl.

Nu tror jag man kan säga, att i psykiskt hänseende, eller såsom kvinna betraktad, är den typiska fabriksarbeterskan icke en varelse, som fryser, utan en *förfrusen*, icke en som är hungrig, utan en *utsvulten*. Det är därför det är svårt för oss att vara henne till någon verklig nytta, det är därför det fordras af oss mycket stor försiktighet och mycket stor insikt i psykologiens lagar, om vi ej genom våra välgärningar skola tillfoga henne ondt eller göra henne obotlig skada.

Kanske känner hon, fabriksarbeterskan, själf detta. Inte så, att jag tror hon förstår sin själs rörelser, men hennes instinkt, hennes själfbevarelse drift kommer henne att göra motstånd, eller åtminstone att förbli likgiltig inför våra stråfvanden. Häre skulle vi måhända finna förklaringen till, hvarför fabriksarbeterskorna så ofta "af slöhet" icke tillägna sig den hjälp eller de bildningsmöjligheter, som gratis erbjudas dem. "Det är icke för oss", hör man dem ofta yttra. Och en mycket olycklig arbeterska sade en gång: "Jag skall säga, att jag går hellre till polisen och blir behandlad efter förtjänst, än jag tar emot något af de fina som en nåd och barmhärtighet." —

Skola vi då icke kunna nå öfver detta svalg af bitterhet? Skola vi icke kunna bispringa henne, som ändå faktiskt befinner sig i nöd? — Jag tror, eller jag vill åtminstone tro, att det finnes en möjlighet därtill, endast vi förstå att fara nog varligt fram med henne. Som med en förfrusen. — Låt oss försöka att gå

henne till mötes, icke med oförnuftiga, varma känslor, utan med klok respektfullhet, låt oss visa att vi se i henne icke den stackars fabriksarbeterskan, utan den aktningvärda själf-försörjande kvinnan.

Som själf-försörjande kvinna står fabriksarbeterskan högt på rangskalan. Inom det området har hon rättighet att träda fram och så att säga lägga bort titlarna med hvem som helst af oss med den frågan: Hur gammal var du, när du började försörja dig själf? — Här ha vi alltså ett fält, på hvilket vi kunna mötas som jämbördiga, och det första och svåraste villkoret för allt verkligt närmande är däri-genom uppfyllt.

Ha vi således lyckats komma i kontakt med hvarandra, så skall kanske det öfriga arbetet gå lättare för sig. Bara vi ej gå för brådstörtadt till väga, utan strängt ge akt på att icke kontakten brytes.

Att försöka öppna så många portar som möjligt inom bildningens område och beflita oss om att visa och kungöra att de stå öppna för oss alla, det är nog nästan allt hvad vi i början kunna göra. Sedan måste vi förhålla oss stilla och lugnt vänta på något tecken från arbeterskorna själfva. Det tillkommer icke hvem som helst af oss att förmåtet bestämma, att den eller den kunskapen är så utmärkt för arbeterskan och därför bör trugas eller tvingas in på henne. Hon måste helst få rättighet att välja själf, vi måste ge henne tid att riktigt känna efter, hvad hennes andliga organism mest saknar och bäst behöfver. Och äro vi blott angelägna om att aflägsna allt falskt och ytligt sken, som vidlåder vissa bildningsområden, och framhålla det fördolda goda inom andra, så skall hon nog också välja det som för henne är det rätta.

Man klagat öfver, att fabriksarbeterskorna, åtminstone de sämst lottade af dem, så sällan äro synliga vare sig på offentliga föreläsningar eller vid enskilda studiecirklar, äfven om dessa senare äro anordnade just för dem. Men skulle icke detta kunna tyda på, att deras närmaste behof gå i en helt annan riktning. Det visar sig också att inom fackföreningsområdet, där det ju mest gäller att få fabriksarbeterskan att tillvarataga sina ekonomiska fördelar, är det mycket svårt att få henne intresserad. Hon ådagalägger härutinnan en långt större likgiltighet än den manlige arbetaren. Ofta svarar hon, att hon inte har någon dålig förtjänst, att hon tvärtom förtjänar bra. Jämfördt med en del annat kvinnoarbete, kan man ju icke heller säga att fabriksarbetet är det sämst betalda. Däremot tror jag, att fabriksarbetet gör det svårast för en kvinna att *lefva som en kvinna*. Det är kanske just där den sjuka punkten ligger. Ty hvar och en, som kommit fabriksarbeterskan nära och känner hennes lif, måste nog säga, att det just är såsom kvinna betraktad hon stundom lider den största nöd och ständigt har det som sämst.

Det är sagdt, att kvinnan i allmänhet står naturen särskildt nära, och sant är väl att isynerhet den ensamma kvinnan genom umgänge med naturen kan finna ett sundt utlopp för sitt stora ömhetsbehof, sin stora längtan att taga hand om och värda något lefvande. Tänk då på henne, som hålles bortstängd från naturen, instängd i mörka, tungsinta fabriker med ett enformigt arbete, lika både vinter och sommar! Hur skall icke redan härigenom det kvinnliga hos henne bli förvrängdt, bli drifvet in i dolda schakt, därifrån det ibland tager sig explosiva utbrott. — Och det lif, som hon för sitt arbetes skull är tvingad att föra, hur sällan

Begär alltid granit-emaljerade
KOCKUMS Kokkärl
OBS! Fabriksmärket.

Giffria och syrefasta.
Prisbilliga.
Fås på begäran öfverallt
i hela världen.

Cerebos Salt

begagnas i slott och koja.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Mitt första författarskap.

Af Märta Starnberg.

bjuder det henne något, som kan tillfredsställa henne såsom kvinna. Kan man om någon säga, att hon måste köpa sig kärlek för pengar, så är det väl om henne. Dyrt får hon också betala modersglädjen, eller rättare för henne modersorgen, — och den stora lycka, som en kvinna kan känna vid att få amma och sköta sitt barn, den får hon som oftast köpa sig fri från. Jag minns en gammal fabriksarbeterska, som en gång sorgset yttrade: "Hvarför är icke naturen barmhärtig mot oss och gör oss könslösa som arbetsbina? Det är i det hänseendet vi ha det som svårast."

Att skydda och värna kvinnan inom henne, att försöka ge henne möjlighet till att föra en mänskligare tillvaro just som kvinna, det är det första, som bör göras för fabriksarbeterskan. Bli detta gjordt på ett rätt sätt, då skola vi kanske snart se bildningsintresset hos henne spira fram och tillväxa af sig själf.

Men att lära henne att taga vara på kvinnan inom sig själf, det tillkommer oss andra kvinnor, framför allt kanske de själförsörjande kvinnorna, därför att de, om de vilja, ha de största betingelserna för att förstå den saken.

Skulle vi icke kunna tänka oss att bilda ett stort och starkt förbund af alla själförsörjande kvinnor, som ju ändå ha så många intressen gemensamma! Gärna kunde det vara så, att hvar fack bildade föreningar för sig, oberoende af hvarandra, men att ett samband, i form af en centralstyrelse eller dylikt, fanns emellan dem alla till inbördes stöd. Hvilken makt och hvilket inflytande skulle icke ett sådant stort förbund af kvinnor kunna utöfva både beträffande ekonomiska och moraliska frågor; det kunde äfven inom sig själf bilda fonder för stipendier, premier, sjuk- och nödhjäl.

Därigenom att fabriksarbeterskan som själförsörjande kvinna kunde känna sig som en oss andra jämbördig medlem i förbundet, skulle helt säkert hennes själfaktning betydligt höjas, och detta skulle om något komma henne att vara rädd om sig själf just såsom kvinna. Skulle hon sedan någon gång, hvilket nu så ofta händer, komma i en så förtviflad belägenhet, att hon själf icke kunde se sig någon annan utväg än döden eller brottet, då skulle hon veta, att hon hade ett ställe att gå till, där hon kunde få en fullt neutral hjälp utan andra orsaker än att hon var en själförsörjande kvinna i nöd. — Jag kan icke nu närmare uppkonstruera linjerna för ett sådant kvinnoförbund. Jag ville här endast ha framkastat tanken därpå såsom en möjlighet.

Många andra vägar finnas nog att gå än den jag nu utstakat. Vi måste endast alltid komma ihåg, hur viktigt det är, att den hand, vi sträcka ut till fabriksarbeterskans hjälp, verkligen kan fattas af henne. Vilja vi sedan i längden vara fabriksarbeterskorna till verklig nytta, då måste vi klart visa dem, att det icke allenast är de, som ha något att lära af oss, utan äfven vi af dem, t. ex. hur det är möjligt att lefva och hålla sig uppe med så små medel, som de göra. Ett ömsesidigt utbyte mellan oss måste äga rum, om icke vi snart åter skola glida bort ifrån hvarandra, och klyftan emellan oss bli större än någonsin förut. Det är nog svårt för oss kvinnor att förstå, att våra varma känslor och rika gåfvor icke alltid komma godt åstad. Våra ögon äro ofta slutna, ty vi känna oss så lyckliga öfver att få gifva. Men det heter: "Det är saligare att gifva än att taga." Må vi då noggrant se till, när vi gifva något, att icke saligheten stannar uteslutande på vår egen sida.

ANNA-CLARA ROMANUS.

MITT FÖRSTA författarskap. Jag kan inte minnas en tid, då jag inte skref, alltså kan jag inte tala om då jag började. Först var det långa, krokiga streck med blyertspenna eller med griffel på stentafla, och skrifbordet var ofta en stol och skrifstolen en pall. Men i de krokiga linjerna såg jag långa historier. Så fick jag lära mig bokstäfverna. Det var en härlighet. Det var material att bygga historier med. Och nu skrefs sagor, tidningar, historier, vers. "Märta sitter och diktar," sade syskonen, och min far uppmuntrade diktandet med att läsa det jag skrifvit och med att skänka papper och pennor. Ett ark papper och en blyertspenna — hvilka efterlängttade, härliga ting var inte det! Och jag minns min fars ord: "Du skall bara skriva det du själf tänker! Och du skall vara så modig, att du skrifver det du tänker, om också syskonen och vi alla skratta åt det!"

Jag skref en liten tidning. Den var naturligtvis uppställd efter de tidningar jag sett, och där förekommo annonser om födda och döda och dylikt. När det så en gång råkade stå i min tidning: "En sons välskapade födelse," och min far påpekade, att det var inte rätt sagdt, svarade jag: "Men jag tänkte så."

När jag första gången fick något af det jag skrifvit tryckt, var en stor stund i mitt lif. Då var jag en skolflicka på en tretton, fjorton år och då hade jag slutat med att skriva tidningar. Af någon anledning hade jag fått lof i skolan, och jag rusade hem. Jag kan inte tänka mig, att jag gick stillsamt och ordentligt som vår tids skolflickor gå till och ifrån skolan, som en lössläppt hund kom jag helt visst rusande. Jag tog en annan väg än den vanliga, hvarför minns jag inte, och kom så ut på en gata, som bildade stadens utkant och som bar det belysande gammaldags namnet Utanbygatan. Det var en vårdag. Det var drillande lärkor öfver fältet, det var tussilago vid vägkanten. Jag kunde se långt bort. En svindlande glädje fyllde mig. Allt syntes mig så stort. Jag blef kvar utanför staden, tills jag måste gå hem. Då hade glädjen blifvit till en visa inom mig. Den visan skref jag sedan upp på en papperslapp och gömde papperet i en

bok. Jag minns, att när jag sedan tog fram papperet och läste min visa, — kände jag samma glädjekänsla, som när jag diktade den. Men jag visade ingen min visa. Nu var jag inte så modig längre, att jag vågade visa, hvad jag tänkt och skrifvit, nu fruktade jag för åtlöjet.

Inte långt därefter såg jag i stadens tidning en visa om våren. Och då uppstod den tanken inom mig: tänk, om de ville trycka min visa! Jag fick inte bort den tanken, och en eftermiddag, då jag var ensam hemma, renskref jag visan på ett stort brefpappersark. Jag gjorde små slängar på bokstäfverna, så att det skulle se ut, som om en "stor" människa skrifvit det. För jag tänkte, att de skulle inte vilja trycka visan, om de visste, att bara en skolflicka skrifvit den. Jag tyckte, att min visa såg så vacker ut på det stora, hvita papperet, men så hade jag också mödat mig ofantligt vid renskrifningen. Så vek jag papperet två gånger och gömde det i boken igen.

Men nu återstod det värsta: att få visan till tryckeriet. På stadens storgata hade jag sett ordet Tryckeri i stora bokstäfver öfver en port, och jag visste, att där trycktes stadens tidning. Dit skulle alltså visan för att bli tryckt. Men hur skulle jag få dit den? Hvilket respekt ingaf inte det dystra tryckeriet! Jag tror inte, att jag ett ögonblick tänkte på att jag kunde skicka visan på posten. Troligtvis hade jag inte heller några postpengar. Det fanns intet annat sätt än att själf bära dit den. Och jag gjorde upp, att när jag blef ensam någon gång, skulle jag springa dit med min visa. Och jag blef ensam, och visan kom till tryckeriet. Mina systrar hade eftermiddagslektioner ett par dagar i veckan, och bröderna hade samtidigt lektioner. Mina föräldrar bodde nämligen på landet och vi hade skolhushåll i staden. En sådan eftermiddag kom min visa till tryckeriet.

Jag hade papperet såsom det var utan något kuvert om det, och jag stod utanför dörren och undrade, om jag vågade gå in. Men dörren gick upp för en annan, medan jag stod där, och så steg jag in.

"Jag skulle be att få lämna det här."

Jag lämnade papperet åt närmaste man, och så satte jag i väg ut genom dörren som en pil utan att invänta något svar. Sedan gick jag med spänning i själen och undrade hvarenda minut öfver min visas öde.

Och så en dag stod min visa i tidningen.

Det svindlade för mina ögon, det gungade under mina fötter. Jag undrade, om andra kände samma glädje, som jag kände, då de läste min visa. Men jag sade inte till någon, att jag skrifvit den.

Föga anade jag då, att jag i en framtid skulle få mod att sätta mitt namn under det jag tänkt och skrifvit och visa det för hela världen. Att andras åtlöje skulle bli mig likgiltigt. Att jag inte ens skulle komma att läsa recensionerna öfver det jag skrifvit af fruktan att ta intryck från andra, stöpa mig i form och bli något annat än jag i mig själf är: en liten porlande bäck i litteraturens värld långt från de brusande älfvarna.

Låt bäcken sjunga sin visa! Låt floden sjunga sin!

Ett porträtt af mig från min barndomstid. Jag har inte något. Men jag kan ge en bild af mig från den tiden i ord.

Min mor satt i kyrkan söndag efter söndag, då min far stod och predikade. När jag sedan kom, liknade jag en sådan där förgyllt kyrkängel, som stöter i basun. Och nog vet man, hur de se ut.

Kyrkänglarna borde vara vackra.

Ett hundra kronor i pris! Årets tolf kapitel.

Vi utlysa här den första pristäflingen om de tolf kapitel, som komma att markera årets månader i 1911 års Idun. Ämnet lyder:

Inför barnens framtid,

ett kapitel om föräldrars plikt att stöda och råda sina barn vid valet af lefnadsbana samt en utredning af frågan om och när skuldsättning för de ungas utbildning kan anses tillbörlig.

Då spörsmålet är synnerligen djupgående och lika mycket rör de äldre som de yngre, hoppas vi att denna liksom våra föregående täflingar kommer att omfattas af våra läsares lifliga intresse. Täflingsskrifterna, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikel-täfling*, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun senast den 30 November 1910. För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns januariummer.

Stockholm den 1 november 1910.

Redaktionen af Idun.

Hvarje husmoder **Barngarderoben** Hvarje sömmerska
bör **likaså.**
prenumerera på **Pris för helt år 3 kr.: halft år**
kr. 1:60. Lösnummer 30 öre. **12 häften årligen.**

PERLSALT.

Använt i våra saltglas drygaste och
hygieniskaste bordsalt
A-B. FUKTRITT BORDSALT,
Sundbyberg.

Barnet.

Skiss af Elsa Stenberg.

BARNET ÄR en dag gammalt. Det har ögon som små springor, det har ett kräft-rött litet ansikte och glest, svart hår öfver en rynkig liten panna. Det har händer med små, små fingrar och en mun, som oupphörligt gapar.

Märta Brandt står i solnedgången i det skumma rummet med en röd schal öfver skuldran och vaggar barnet, som kvider. Hon hör jungfrurna skramla med kaffekoppar nere i köket och sköterskans filtofflor tassa i rummet bredvid. Hon står ryggrak, strängt fundersam och ser ned på barnet, som man ser på en fiende, buttert, kallt afvaktande, utan att kunna vända sina blickar från det.

Barnet är ovanligt litet; mindre än andra barn vid dess ålder. Det är födt för tidigt, ty modern har blifvit skrämmd. Märta Brandt fann henne afsvimnad utanför trädgårdsgrinden, då hon gick förbi. Som i dvala har hon hela natten och dagen vaktat vid sängen med stelt uttryckslöst ansikte. Själff har hon ibland trott, att hon drömt, eller att någon oemotståndlig makt, starkare än hennes egen vilja, drifvit henne fram på handlingens väg. Alltsedan hon lyfte Berndt Bergs hustru på sina starka armar och bar henne in i huset, har denna ej velat släppa Märta från sig. Märta har fått hålla henne i handen, talat lugnande, kloka ord till henne, torkat svetten ur hennes panna — allt som i en dröm — som om hon vore en automat, som fungerade utan själfständig vilja.

Men nu mot kvällen är det, som om hon vaknat till full förnimmelse af det som tilldragit sig. Hon ser, att hon är i den mans rum, som förskjutit henne för en annan. Hon ser hans hustru sofva lugnt i sängen, trygg i medvetandet, att hon vaktar hennes sömn. Hon ser barnet, som piper och kvider, barnet, som borde varit hennes.

Hon har tagit upp det ur vaggan, ty hon är rädd, att modern skall vakna vid dess små svaga skrik. Och hon vill passa på och gå sin väg, medan modern sofver, så att hon slipper höra böner om att stanna eller taga mot tack och välsignelser. Så fort hon lugnat barnet, skall hon kalla in sköterskan och gå. Men nu är hon rädd att röra sig, rädd för sina kjolars fras, för ljudet af sin egen andedräkt, för allt, som kan väcka.

Hon höter med handen åt barnet, att det skall vara tyst, men det tiger inte. Då böjer hon sig öfver det och skakar det. Men det tiger inte. Då vaggar hon det fram och tillbaka. Men det tiger inte. Det har ett litet ömkligt läte i sin strupe — ett litet kvidande pip — som en fågelunges. Men skulle ej en mor vakna af det ändå, hur svagt det än är...

Hon brukar tycka om barn, Märta Brandt. Många gånger i veka stunder har hon drömt om ett barns kind mot sin barm, ett barnskratt i sitt öra. Ibland har hon tänkt, att hon skulle behöfva ett barn, mer än barnet behöfde henne. Hon har tänkt, att hon behöfver bli mor för att bli god och mild, för att hat och bitterhet skulle vika ifrån henne.

Men nu känner hon ändå, att hon hatar det här barnet. Inte bara för att det retar hennes nerver med sitt kvidande och gör henne orolig, att modern skall vakna, utan hatet bor djupt inom henne för dess föräldrars skull. Det är hans och hennes barn, som kommit att närmare förena dem, binda dem fastare sam-

man, göra deras lif rikare. Skulle hon då inte hata det?

Hon tänker på sitt eget lif, som Bernt Berg tog i sin hand och kramade ur, som man kramar en citron. Hon tänker på sin framtids tunga höstår, de bittra och intrasselösa, — på modern, som gnatar och gnäller dagen i ända, på fästmannen, som hon tog för att bli försörjd. Och hon blir hvit om läpparna och hård i ögonen. Det kommer öfver henne ett begär att göra dem ondt, mannen, som kastade bort hennes kärlek, och kvinnan, som han föredrog framför henne. Begäret är så starkt, att det förorsakar henne fysiskt obehag: hon känner kväljningar och en gnagande smärta i bröstet. Åh, att sätta in sorg i deras lycka — att skada barnet! Att lägga handen på dess strupe och klämma till!

I detsamma ser hon, att modern vaknat och blickar omkring sig med blyga, glada ögon.

Märta stöder sig mot väggen och ordnar mekaniskt med den lediga handen bland flaskor och glas på bordet. Hon känner med ens spänningen slappas och en förfärlig trötthet i hela kroppen.

Men barnets mor märker ingenting. Hon gaspar litet och småler blygt mot henne: "Ni är så god, som tar vård om den lille!"

"Skall jag draga upp rullgardinen?" kommer det stråft.

"Tack. Så får jag se honom riktigt."

Hon kommer tyst med barnet, går sedan och ställer sig vid fönstret och drar schalen hårdt om sig, som om hon frös.

"Tänk, solen skiner! — Och vet ni, han har hår, riktigt, svart hår — och *lent!* Känn!" Intet svar.

"Och riktiga små naglar. Det är bara litet ledsamt, att han ska vara så rynkig. Men jag har hört, att det snart går bort. Eller hur?"

"Jo." Det kommer ovilligt, ansträngdt.

"Och hans näsa är sned," säger hon barnligt bedröfvadt.

"Så blir den väl rak med tiden."

"Men han har inte en skynt till ögonbryn."

"De växa väl så mycket tjockare, när de komma."

"Tror ni det?" säger hon ljust. "Ni är bra snäll. Och jag *älskar* honom!"

"Ni borde inte tala så mycket, det är inte bra."

"Man är så stark, när man är lycklig. Och det är så underbart, så ljufligt att vara mor. Bara att tänka, att han skall bli stor och behöfva leksaker och bannor. Bannorna får pappa ge, jag tror aldrig jag kan. Hvad vi skola vårda honom väl, göra hans barndom ljus! Barn behöfva sol," säger hon snusfornuftigt. "Mer än de stora. För att sedan kunna gå ut i lifvet med minnet af en lycklig barndom som styrka och skydd mot alla frestelser. Och nog skall jag gifva honom allt hvad jag mäktar af sång och glädje och kärlek. Men hans far måste hjälpa mig, när jag blir oförståndig, hårda honom, sätta stål i honom, förstår ni. Åh, man måste hjälpa hvarandra; en är för litet. Man måste vara två för att göra honom till karl, inte sant? Han skall alltid se, att han har både far och mor att gå till med allt, sorg och glädje, — se, att vi förstå honom och glädjas och sörja med honom. Vi tre ihop..."

Hon ser leende bort mot den andra med solsken öfver sitt bleka lilla flickansikte, men Märta Brandt vänder fortfarande ryggen till vid fönstret. Det blef med ens tyst.

Så säger barnets mor hastigt, skyggt:

"Ni låter så trött. Är ni... ledsen för något?"

"Nej," svarar hon med besynnerlig, klanglös röst, "inte alls."

"Ack, om jag vågade be er om en tjänst? Vill ni, då min man kommer... vill ni gå emot honom med den lille, så att han får se honom först?"

Den röda schalen glider från Märta Brandts axlar, och hon gör ej en rörelse för att hejda den.

"Jag menar det vore bättre, om ni visade honom själf."

"Jag vet inte," säger den lilla modern modstulet. "Jag hade tänkt ut, att det skulle glädja honom, att det första han fick se var barnet."

Den andra står stum, orörlig, med nedslagna ögon. Ansiktet arbetar. Men barnets mor ser bara hennes rygg.

Nu säger hon tveksamt:

"Fröken Brandt, jag har hört — någon sade mig, att ni ämnar gifva er snart, och jag vill önska er lycka... innerligt — af allt hjärta. Ty ni måste vara mycket god. Men allra varmast vill jag önska er, att ni får..." hon stammar och tvekar ännu mer, men så flyger hennes blick ljus och frimodig bort till vaggan, "— att ni blir mor."

"Det skall ni aldrig önska mig." Hon vänder sig häftigt om med en underlig, ödmjuk blick. "Ni har misstagit er. Jag skall inte gifva mig."

"Förlåt, jag trodde..."

"Ni sade nyss, att det vill far och mor till — inte *bara* far eller *bara* mor, utan båda gemensamt — att fostra ert barn till en god, stark, härdad människa. Tror ni inte också, att det vill kärlek till för att föda små barn, kärlek *framför allt*, — att det är blodig orätt mot barnen att gifva dem föräldrar, som inte kunna älska eller förstå hvarandra? Åh, om de kunna försvara det inför sig själfva, inför barnen kan det aldrig försvaras."

Nu blir barnets mor röd i ansiktet.

"Kära... jag visste inte... jag trodde inte..."

"Ser ni, när jag såg den här lille, då kom det för mig, att han skall bli lycklig med sin far och mor, och att mina barn skulle bli olyckliga med sin far och mor. Och det ansvaret vill jag aldrig taga på mig. Jag vill inte... hon sänker rösten, "jag *hårs* inte ge mina barn en far, som jag inte kan se upp till och älska som det högsta på jorden..."

Den lilla modern ligger tyst och allvarsam med ryckande läppar, men då går Märta Brandt stilla fram och böjer sig öfver henne.

"Vill ni hålla af mig?"

"Om jag vill!" Hon skiner i hela ansiktet, tar den andras hårda, starka hand och lägger den blygt mot sin kind. "Det är så synd om dig, det är så synd," hviskar hon med gråten i halsen.

"Det vore värre synd med barnen," säger Märta Brandt tungt. "De små hjälplösa undrande barnen."

Och då hon hör en vagn stanna utanför på gården och ifriga manssteg storma uppför trappan, tar hon gossen från moderns bröst, lyfter honom lugnt i sin famn och går med honom i sina upplyfta armar mot dörren.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån
Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Hos Sturem Mästare. ❁

CARL MILLES står så liten och barnablid bland ställningarna, som omge hans gigantiska Sturegrupp i gips därute i den kyrkligt höga ateljén på Lidingön. Hans blåa ögon kasta svärmiska blickar upp mot Sturens hjälm, hans kinder äro skära som en flickas och han talar dämpadt, dröjande, som om hans fantasi befunne sig på ströftåg i en skönhetsmättad eterisk värld, där icke stenens eller gipsens grofva material vore nödvändigt för att ge åskådligghet åt vackra konstnärstankar.

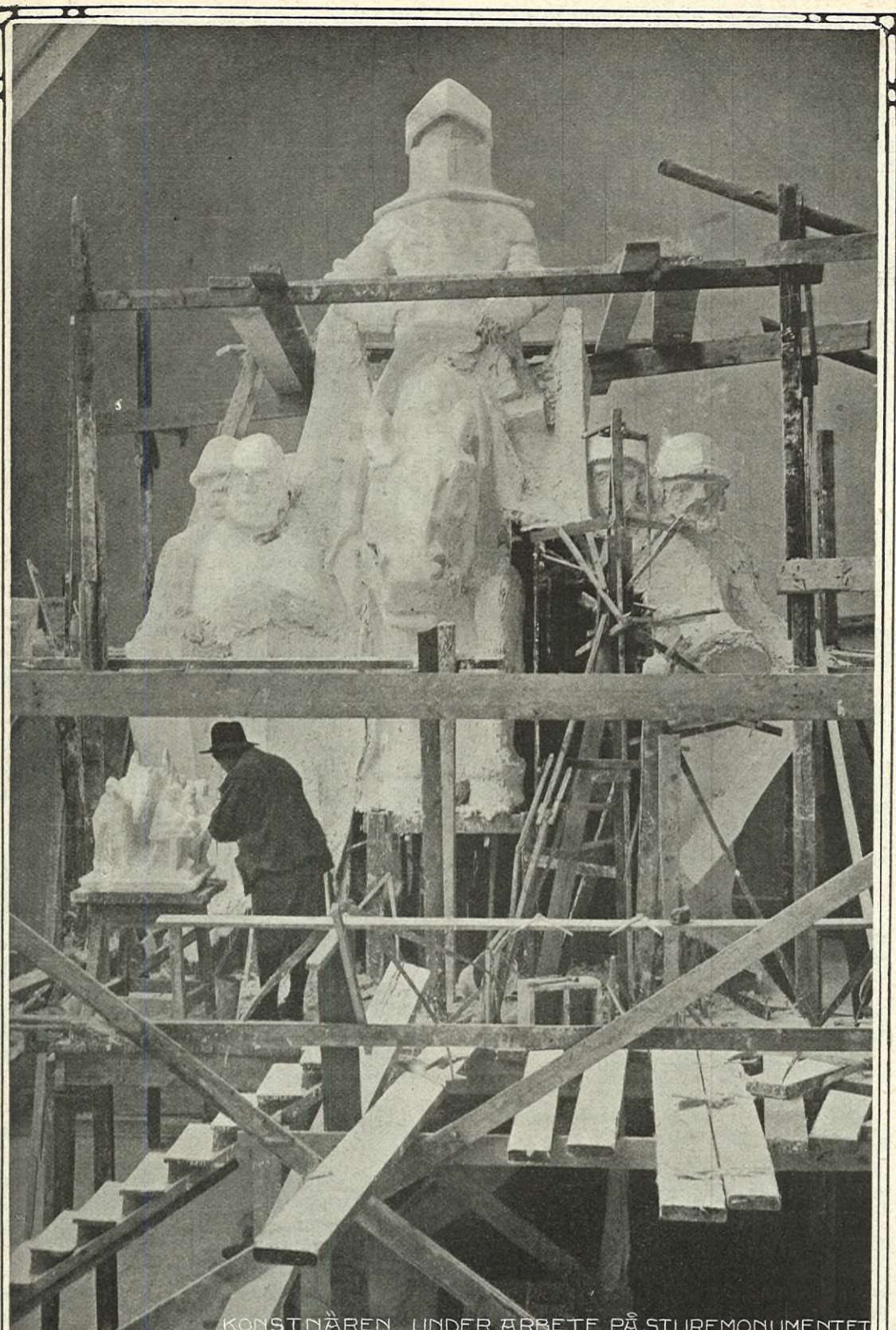
Och det är denna lilla blida drömmande människa, som skapat Sturemonumentet, den mest storvulna konstnärliga manifestering af svensk kraft och vilja till värn om svenskheten, som vår bildkonst äger.

Mot det brutna ateljétaket, som genom stora rutor släpper in novemberdagens sparsamma ljus, reser sig på sockeln bondehärens massa med armborst, svärd och klubbor, och ur denna hårdt slutna grupp — man kommer ovillkorligen att tänka på häfdens ord: "som en mur af järn" — höjer sig herr Stens kängestalt under hjälmhatten, medan hans häst sträcker sitt hufvud framåt öfver böndernas skuldror. Tack vare konstnärens inspirerade syn på den märkliga historiska situationen flyttas man genom tiderna tillbaka till den betydelsefulla oktoberdagen på Brunkeberg. Gruppen däruppe lefver inför ens ögon och man hör herr Stens röst, då han talar till hären: "Viljen I med frid i Sverige bo, viljen I med äran lefva, stån då faste med mig i dag! Så visst som jag heter Sten, vill jag i dag våga mitt lif för att afvärja Sveriges skada. Vi frukta ej och vi skola ej spara hvarken konungen eller hans danskar och drabanter. Viljen I detta, så räcken upp edra händer!" Och det går en bifallsstorm genom hären, händerna höjas mot himlen, och som en åska ljuder från allas läppar: "Ja, ja, det viljom vi!" Och när detta böndernas svar förklingat, begynner framryckandet, man vid man, skuldra vid skuldra — en bild af okufligt svenskt mannamod, af en kraft, som en gång lefvat här i landet och som Sturemonumentets massiva hållning ställer som exempel för vår knäsvaga tid.

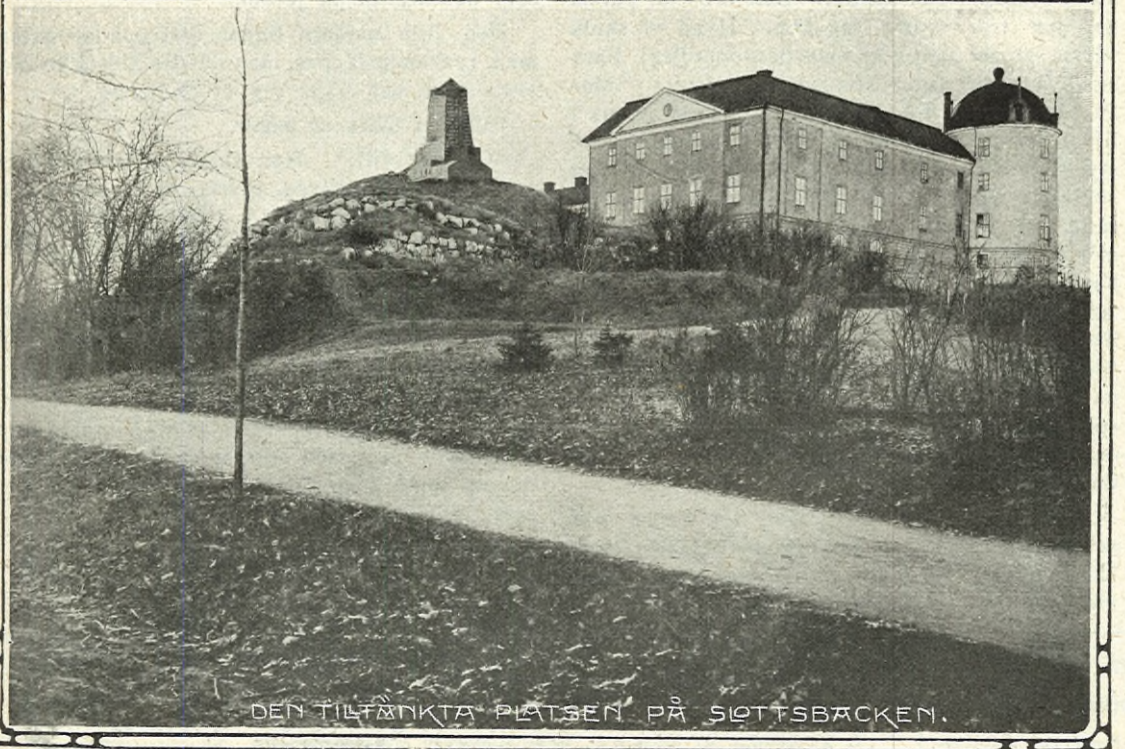
Men nu har den historiska synen dragit förbi och rummet är åter den nedgipsade ateljén med trätrappor och ställningar, på hvilka konstnären och hans medhjälpare balansera och klättra som små

VINGARI

KONSTNÄREN UNDER ARBETE PÅ STUREMONUMENTET

DEN TILFÄNKTA PLATSEN PÅ SÖTTSBÄCKEN.

Monumentets

Platsen för minnesstoden — på Tunåsen eller vid Vasaborgen?

tomtar bredvid Sturen och hans väldiga bönder, af hvilka åtskilliga ännu fattas, innan hela detta gipskonglomerat är färdigt att gå till konstgjuteriet.

Beträffande platsen för monumentet vill konstnären ej angifva hvilken han föredrager: Tunåsen eller en viss punkt på Slottsbacken i Uppsala. Bådas lämplighet håller man nu på att pröfva genom en trämodell, som för ändamålet satts upp på Tunåsen, där man kan iakttaga, att stoden, en gång utförd i brons och i sina rik-

tiga proportioner, kommer att verka i hög grad imponerande, sedd på lämplig distans.

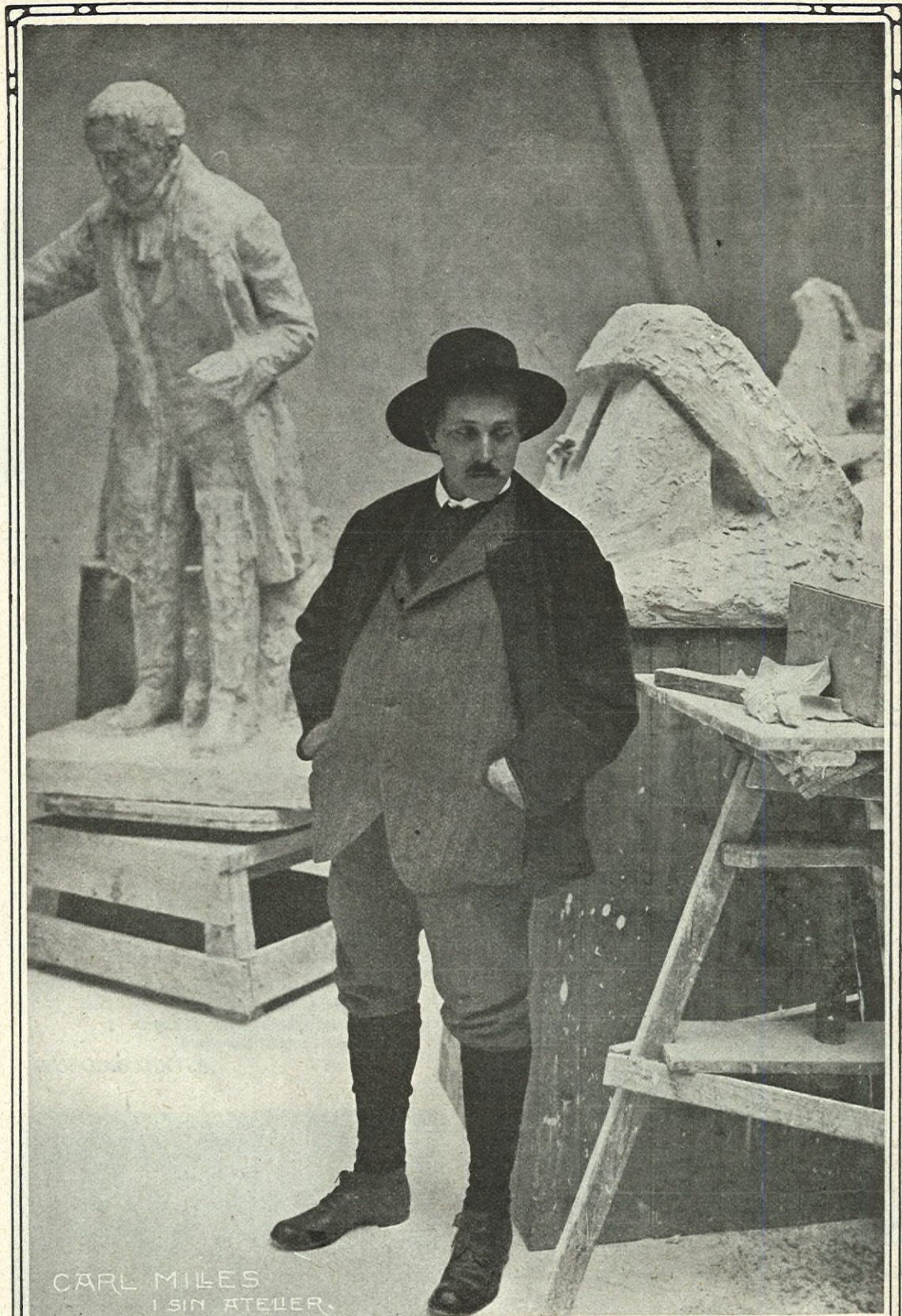
Monumentet är orienterat ungefär mot

Vaksala kyrka, d. v. s. dess längdriktning är vinkelrät mot åsens; den rymliga terrängen ger fri anblick mot stoden från alla sidor, men det torde ej kunna bestridas, att dess mäktiga karaktär till en viss grad försvagas just till följd af landskapets betydliga

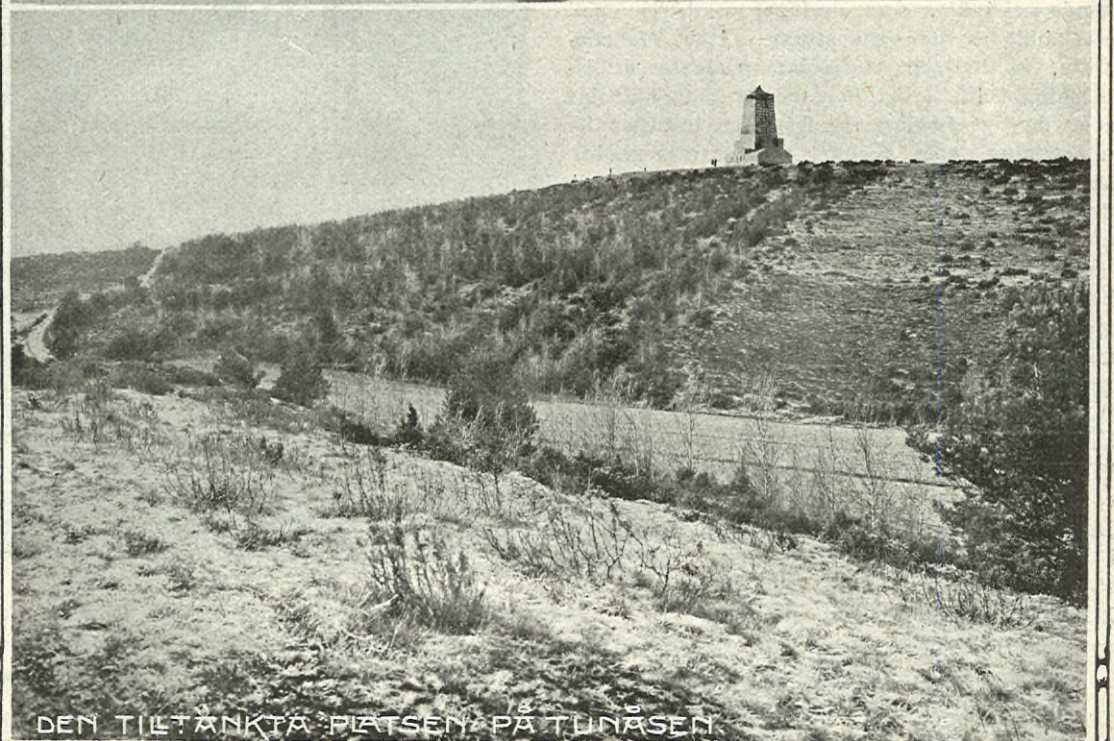
vidd. Den andra föreslagna platsen, i grannskapet af Sturehvalfven vid Uppsala slott, förefaller att vara lyckligare vald, dels till följd af grannskapet med den gamla Vasaborgen, som otvifvelaktigt skall bidra att skänka stoden en lämplig arkitektonisk bakgrund, dels emedan den då ernär större kontakt med lifvet och människorna, hvilket, om ej en nödvändighet för konstverkets skull, i alla händelser är det för människornas, hvilka så ofta som möjligt böra erinras om monumentets stolta, starka skönhet.

Carl Milles är som sagt en man med stillsamt väsen, fämäld och drömmande, och då man spörjer honom om hvilka nya planer han bär på, svarar han undvikande, visar i stället med älskvärdt nit, hur han bor däruppe på bergskrönet, och demonstrerar förtjust gamla kuriositeter af högt konstvärde, som han bragt med sig hem från södern. Hans hustru är målarinna och vi stiga in i hennes ateljé, men där är tomt och tyst, penslarne hvila, staffliet är undanflyttadt — hon har rest till Österrike, sin hemtrakt, på ett besök.

Hela huset är för öfrigt svept i djup tystnad, arbetarne i ateljén tala lågt och de göra sina sysslor utan buller. Den unge mästaren vill ha ro omkring sig, han kräver stillhet för att få fram det brusande,

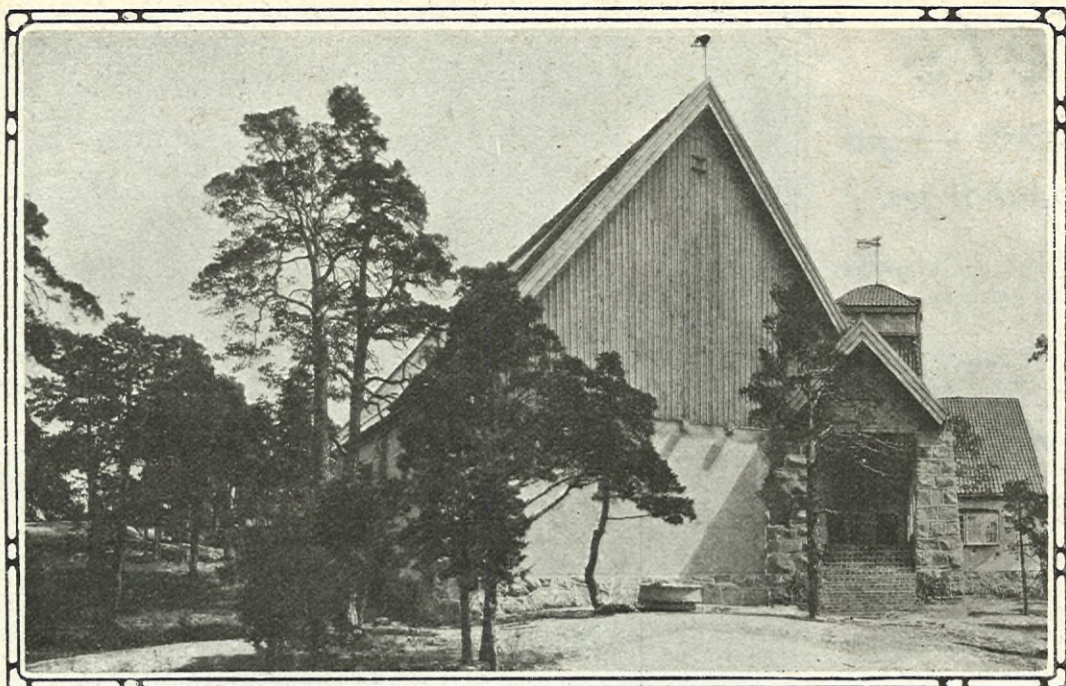
CARL MILLES
I SIN ATELJER.

DEN TILTÄNKTA PLATSEN PÅ TUNÅSEN.

vibrerande lif, som präglar hans konst.

Carl Milles skulpturala form är alltid dramatisk. Se på hans örnar, de äro i full aktivitet, deras vingslag fylla luften med sus och målet för deras rörelse är öfverrumpling och strid. Eller Vingarna, den unga manskgestalten som af örnvingarna lyftes mot det fjärran lysande ideal hans själ sträfvar emot. Ett ungt bröstets heta trängtan har funnit ett plastiskt uttryck, på en gång modernt i hållningen och af inta-

KONSTNÄRENS HEM PÅ LIDINGÖN. A. BLOMBERG FOTO.

sjunkna i lyssnande. Här är det den blide drömmaren Carl Milles, som med sin konsts ömaste medel karakteriserat Franzén-sångernas oskuldsfulla kynne.

— — Visiten är slut och konstnären följer besökaren ut på den tallbevuxna gården, där krassen ännu lyser längs staketet och där diverse skisser i lera stå bland träden, konstnärliga hugskott, uppslag, som ej fullföljts, utan skjutits åt sidan för nya idéer. Luften är så mild som i september och alldeles stilla. Under oss ligger Lilla Värtan spegelblank och bortom skogen i väster står profilen af Stockholm med spiror och huskrön.

STRÄNGAR.

*PÅ HJÄRTATS skälfvande strängar
du spelat i regn och sol,
visor, så tindrande glada
som vårvinds doft och gnol.*

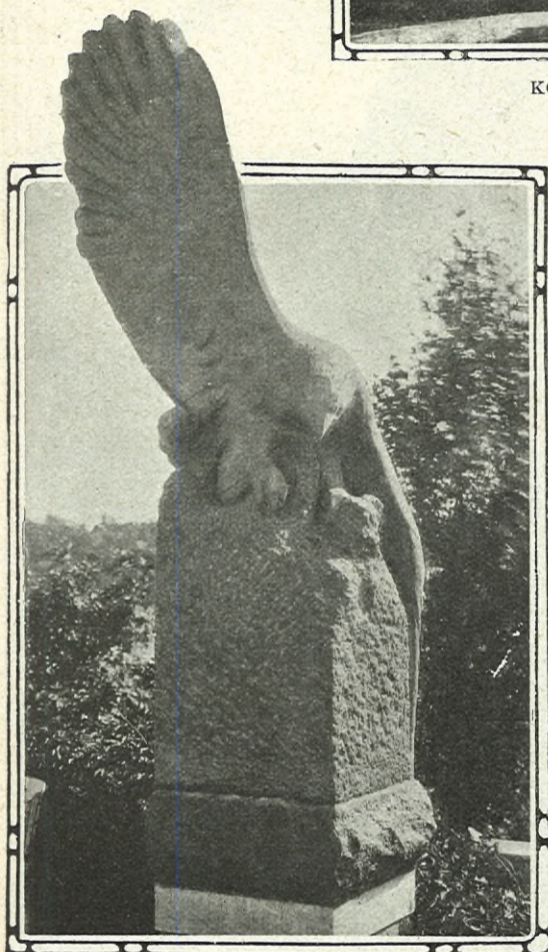
*Du spelat i bittert svärmod
ditt ödes disharmoni,
och suckande strängar gråtit
din smärtas klagan fri.*

*Du spelat en sommarsaga
i kyssar och kärleksord,
skimrande små melodier
om lycka störst på jord.*

*Du spelat all lifvets glädje,
all lifvets vemod och gråt,
på hjärtats skälfvande strängar,
den tid vi följdes åt.*

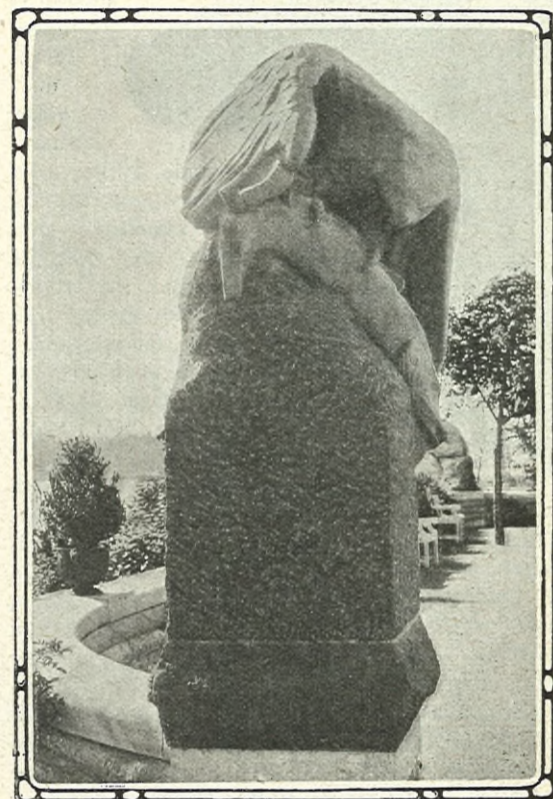
*Nu är jag utnött och brusten —
duger ej längre för lek.
Nu klingar det nya strängar
under din stråkes smek.*

ASTRID MEDÉUS.

ÖRNARNA PÅ TERRASSEN TILL VALDEMARSUDDE.

gande skönhet, som springer i dagen med ett källflödes otvungna styrka. I sin Franzénstaty, af hvilken vi tidigare meddelat en afbildning i Idun, har konstnären så fullständigt som möjligt frigjort sig från den traditionella uppfattning, som skänker våra hittillsvarande skaldemonument en anstrykning af katedertalare eller nischgubbar. Sträfvan efter naturlighet har kanske gått något långt, skalden har blifvit väl mycket hvardagsmänniska, det är som om småstaden klämt ihop honom och gjort honom mindre lämplig för det elektriserande umgänget med sångmön. Men äfven här är det dramatiska momentet förhärskande i figurens rörelse, där han med utsträckta armar reciterar en af sångerna om Selma eller Fanny. De båda flickgestalterna, förevigade i skaldens sköna strofer, utgöra stodens vackraste parti, där de, klädda enligt tidens mod, sitta för-

ÖRNARNA PÅ TERRASSEN TILL VALDEMARSUDDE.

— Här är vackert.

— Det är för litet sagdt... Ni skulle se belysningarna... höstmornarna med blått töcken och frambrytande sol eller aftonrodnaden, då hela den där stadsprofilen står mot guldgrund...

— Men den där kolossen skymmer bort en del af taflan. Besökaren pekar på den stora byggnaden à la rhenborg, som står ytterst på klipprönet och gör sig skrytsamt bred framför Milles' hem.

— Åh, jag har tillräckligt kvar ändå. Den kan aldrig skymma bort hvad jag ser.

Besökaren förstår dubbelmeningen. Hvardagsmänniskan må bygga hur höga murar som helst — det kan likväl aldrig utestänga konstnären från hans skönhetsvärld.

E. H—N.

FANNY OCH SELMA PÅ FRANZÉNMONUMENTETS SOCKEL

GLÖM!

nu icke att i tid förse Eder med ett ex. af
IDUNS MODELLKATALOG N:r 4
för höstsäsongen.

Flera hundra
vackra modeller!
färgtrycksomslag!
Pris: 60 öre.

En odontologie kandidat.

NEJ, NU TROR jag att jag slutar upp med det här! Tekla lät händerna sjunka, armarna föllo efter sidorna. Två rader elektriska lampor brunno i taket, under dem stodo stolarna uppradade, gapande tomma eller upptagna af gapande patienter. Det var på tandläkare-institutets tandfyllnadsafdelning. Tekla hade gått där och knogat i två år och hade nu fått börja experimentera på egen hand. Ljuset sken mot de blankskinande spottkopporna och på stolsitsarnas slitna läderöfverdrag, en lärare i hvit rock och med slänganda sleifar spatserade fram och tillbaka i salarna, och unga kandidater i hvita linnerockar och blårandiga förkläden stodo vid hvar sin stol och gnodde.

— Hvad är det nu fatt? Kandidaten näst intill såg upp.

— Nu ramla tänderna ut igen! Teklas röst skar till genom ett tillkämpadt lugn; hon hade hållit på i ett par timmar och försökt fästa en guldplomb, nu var hon trött.

Kandidaten smålog öfverlägset.

— Det har aldrig händt mig.

Han hade gått vid institutet lika länge som Tekla och skulle ta examen på våren. Det var en lång vacker yngling med säker hållning, frisk hy, hvit rock med en nedflängd ficka och en tapp bomull mellan kragen. Det låg en tyst fiendskap i luften mellan honom och Tekla. Egentligen beundrade hon honom för hans stora säkerhets skull och för att han så sällan misslyckats med något som han tog sig för, men eftersom hon själf ofta misslyckades och aldrig kände sig så där säker, hjälpte det just inte upp samsjan, åtminstone från hennes sida.

Patienten på stolen vred sig. Det var en yngre kvinna med röda händer och en tunga som Tekla förut fått göra bekantskap med. Nu hade hon gummi för munnen och kunde blott frambringa oartikulerade ljud, men när hon väl blifvit befriad ifrån munlåset, kom det som en störflod.

Tekla svarade i början undfallande, sedan hetsigare.

— Nåå, hvad sa hon? Det var kandidaten som frågade. Tekla hade följt sin patient till dörren och stod nu vid hans stol och såg frånvarande ut.

— Hvad hon sa! Käringen var ju spritt tokig. Hon skulle klaga för professorn. Och här som jag fått gå och vänta på henne! I går en kvart, i dag en halftimme. Jaha, men dan förut fick jag vänta i fem minuter. Tekla härmade de sista orden med näbbig röst.

Kandidaten hade brådtom. Han skulle ta ett aftryck och hann inte snyta sig utan torkadesigoupphörligt med kanten af rockärmen under näsan.

— Säg att ni inte vill behandla henne längre, sade han med sin lugna, afvägda stämma. Eller kör ut käringen en annan gång!

Tekla såg på honom, först osäker, ovan vid medhåll, så kom hon närmare och tittade öfver hans axel.

— Det är fint gjordt det där, sade hon berömmande och gick förbi.

Kandidaten smålog öfverlägset.

Tekla suckade, kastade en blick på klockan, knäppte ihop förklädet öfver axeln, den ena knappen hade gått upp, och gick ut i väntrummet och drack ett glas vatten.

Ett par väntande sutto vid bordet och läste andaktsböcker, en flicka med handarbetskrage och en säkerhetsnål i nacken speglade sig i de nedtummade kakelugnsnischluckorna och rodnade kokett för en tandläkaryngling, som kom snoende och såg viktig ut. Tekla hade ingen

Jenny Husberg.

FÖR NÅGRA DAGAR sedan afled å Röda korsets sjukhem härstädes, efter ett långvarigt lidande, fru Jenny Husberg, hvilket dödsfall Idun har särskild anledning att uppmärksamma. Före sitt äktenskap var nämligen dåvarande fröken Jenny Romander under några år fästad vid denna tidning, hvarest hon med skicklighet och intresse öfversatte och redigerade bilagan Iduns modetidning, hvarjämte hon i hufvudpublikationen hade sig anförtrodd skötsel af den viktiga och guterade afdelningen "Frågor och svar".

Hennes nit i arbetet och ej minst hennes intagande personlighet, präglad som den var af de vackraste karaktärsegenskaper, gjorde henne högt aktad af chef och kamrater. Stor var också saknaden, då hon lämnade tidningen för att bygga eget hem i London, där hennes make, grosshandlaren Carl Husberg, hade sin verksamhet.

Familjen flyttade sedermera öfver till Sverige och här har hon nu, i sin kraftigaste ålder, ryckts från make och barn, som bittert sörja den oersättliga förlusten af hennes hjärtevarma och tjugusande personlighet. En stor skara fränder och vänner deltagar i denna sorg.

mer patient för dagen, hon gick och väntade på att klockan skulle slå sex.

Då gick hon.

I trappan brann en låga utan kupa med flera spelande tungor som kastade långa famlande reflexer uppefter de blodröda väggarna, och skuggorna lågo på lur i vrårna och sögo ljuset åt sig så att det aldrig hann bli mer än skymning.

Ute regnade det. Tekla hörde regnets smackande mot gatstenarna. Utanför porten stod en lykta och sörjde och de förbigående fötter speglades och förlängdes i asfalten.

Tekla slog upp kapuschongen och skyndade framåt gatan. Hon var glad öfver att dagen var slut, det var hon för resten för hvar kväll, och hon försökte att aldrig tänka på den nästkommande. Hvar dag har nog af sin egen plåga, hon hade inte förr förstätt innehållet i de orden, i dag kommo de för henne som en tröst. Hon var olycklig, om det nu var för

Berättelse för Idun af Marius.

de urramlade tändernas skull eller för något annat. Världen låg öfver henne, och aldrig förr hade hennes arbete syntts henne så motbjudande. Det är inte roligt att stå och gräfva i gamla ruttna tänder, så att man nästan vill kråkas. Och sen få ovet till. Det var inte så Tekla tänkt sig det, under de långa år hon gått och arbetat för att bana sig väg i lifvet och för att visa att också hon kunde duga till något.

Hvarför hon valt tandläkareyrket visste hon inte själf riktigt, men antagligen var det väl därför att hon ansåg det vara den lättaste vägen till att förvärfva doktorstiteln. Och så att få egen praktik och mottagning och allting!

För resten ville hon förtjäna pengar. Hon visste nog att i detta konkurrensens tidevarf, då det hängde tandläkareskyltar på hvarannan port, var det just ingenting att bygga på, men herregud alla människor ha ju tänder och alla ha ju tandvård. Och för resten är det väl en välsignelsebringande verksamhet.

Men här stannade Teklas tankar och hon fick dem inte längre. Det där trodde hon i alla fall inte riktigt på. Då skulle hon inte darrat i knäveckan och på förhand bedt himmeln om förlåtelse för hvad hon kom att göra, när hon tog itu med en ny patient. Hon undrade om det verkligen någon gång skulle vända sig så att hennes arbete blef till en nödvändighet för någon annan än henne själf.

Hon hade hunnit hem och upp för trappan, hissen strejkade som vanligt. Inkommen i sitt rum, satte hon sig vid bordet med hatt och handskar på och stirrade framför sig.

Hon hade tändt lampan, men gardinen var inte neddragen. Regnet föll utanför och gräfdde långa krokiga gångar i imman på fönsterrutan. Lampan speglade sig trist med sin ljusa krets mot mörkret som stod förtätadt bakom.

Tekla började draga ut skrifbordslådorna, den ena efter den andra, ref omkring i dem ett tag och sköt in dem igen. Slutligen fann hon den hon sökte. Det var den i hvilken hon förvarade gamla bref. Där funnos inga med röda band om, det var från flickvänner allesamman, skolkamrater som hon kommit bort ifrån, och några andra. Längst in i ena hörnet lågo några i en hög för sig. Det var inte många, och om man sett närmare på dem, skulle man funnit att de voro af mycket olika datum. Dem tog hon fram och läste ett par.

Hon fick tårar i ögonen.

— Den där var ändå en vän, sade hon högt. Hon lät brefven ligga framme men sköt in lådan igen, drog af sig de halfuppknäppta handskena, kastade dem och hatten på sängen och gick för att dra ned rullgardinen.

Hon blef stående vid fönstret.

Regnet föll ännu, men skyarna hade brustit och flögo som trasor af sotig ull förbi något klart kallgrönt, som ibland skymtade till bakom och sedan försvann igen.

Tekla bodde i ett rum i femte våningen mot gården, huset var nytt och höjde sig öfver de omgifvande, och som Tekla nu stod, hade hon inblick i tre gårdsinteriörer. På ena sidan var slakteriet, och på den andra ett litet grått hus med galler för fönstren, och hvarifrån hon ibland i mörka nätter kunde höra långa skärande rop, som kommo henne att ligga vaken ibland till långt fram på morgonen — men om mornarna när det luftades i cellerna, satt en kvinna i ett af fönstren och sjöng "Var hälsad sköna morgonstund" med gäll entonig stämma.

(Forts.)

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästerns väg 45 B, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

Eugen d'Alberts musikdrama "Izeyl" på Kungl. Teatern. Scen i 1:a akten. Framför arkaden till vänster Izeyl — fru Lykseth. Midt på scenen Eremiten — hr Sjöberg. På trappan till höger Fursten — hr Forsell. Ateljé Jäger foto.

Fyra dagar hos Augusta Lundin.

OM VI SAGT våra mormödrar att vi skulle gå bort åtta timmar för att gå igenom hushållskurs skulle de allt ristat sina burriga lockar och band samt svarat "ma chère, que 'ce!" Och ändock skulle jag kunna gå hem och berättat min söta lilla mormor, att jag efter dessa åtta timmar kunde bättre tillfredsställa hennes franskölskande smak än hon själf kanske skulle kunnat göra efter ett års husliga mödor vid hemmets härd. —

Ja, gå till fru Lundin få ni själfva bekräftelse på mina ord, ty hvad den franska smaken älskar nämligen lätthet i sammansättningen, elegans i utförande kan och vill hon visa eder på sina för intresserade elever anordnade matlagningskurser.

När jag såg Augusta Lundins "småbitar att reta aptiten med", en centimeters köttbit med ägg och mayonnaise, kom oförställt den reflexionen: hvad vi ändock måtte blifvit för eteriska varelser som så lyckats reducera kvantiteten af det vi förtära. Vi lefva ju dock nästan af intet, jämfördt med våra förfäder. Läs t. ex. forna tiders matsedlar och vi finna en betydlig skillnad mellan kompositionen i de matsedlar, efter hvilka de rika östgötarna trakterade biskop Brask och innehållet i den menu, som den moderna kokkonstens grundläggare uppgjort för en "sagolik" diné till kejsar Wilhelms ära.

Vi flygande människor hafva ej tid att sitta sex åtta timmar vid bordet, vi hafva förglömt den gamla gyllene regeln att ingen äldras där! De tider äro förbi då steken med häroid i spetsen inbars, jag höll på att säga lefvande, — men dock med allt sitt lefvande tillbehör — och då trumpetstötter förkunnade dess högtidliga intåg. Men det var renässansens människor, som så firade fest, ty de behöfde mera blod än vi som äta Sanatogen i stället för den goda maten.

Vårt kök är mera raffineradt, mera koncentreradt, vi förstå att i det lilla inlägga allt. Se t. ex. på huru fru Lundin bereder en sallad, man tycker att både vänner och fiender till vår mage mötas i den, men det hela slutar med idel vänskap och vi inmundiga den med förtjusning. Inte blott gommen tillfredsställes hon utan äfven vårt skönhetsförstånd öga. Se hennes smörgåsar. Ja så kan man knappast kalla det, ty i det begreppet innefatta vi något bastant hederligt svenskt. Men dessa läckra prydnader för five o'clock teabordet äga bakelsens lätthet och elegans i utseendet, men dock alla ingredienser, som vi älska i våra traditionella smörgåsar.

Och alltså tillfredsställa de vårt öga utan att vår gom behöfver känna den olust och sockermättnad, som uppstår, när vi förtärt bakelser. Ja, öfvertyga eder själfva och ni skola få se att det är riktiga små läckra konstverk den goda fru Lundin dukar upp för eder. Detsamma gäller grönsaksanordningarna, ja det hörs som om jag talade om en blomsterrabatt, och det är

ej långt ifrån, hvarken färg eller doft saknas i de sallader, som ej längre behöfva vara en dyrbar lyx på vårt bord, ty af fru Lundin få ni lära eder huru ni kunna hafva färskas morrötter m. m. året om med mindre besvär än annars. Ja, som sagdt, allt är så enkelt blott man kan det, det kan ni ju se när fru Lundins snabba fingrar trolla fram den allra näpnaste lilla korg i smör att sättas mellan hvarje kuvert, helst mellan en herre och dam, förmodar jag. Eller när hon förvandlar herrns frukostservett till en blomster-smyckad toffel, hvilken han redan på morgonen får sig serverad för att veta hvad han har att rätta sig efter. Ja, hon är farlig, fru Lundin, men herrarna kunna utan betänkande skicka sina fruor till henne, ty hon plundrar ingalunda deras kassa, emedan det hon lär Luculli dyrkare att laga är lika billigt som det är godt och skönt att skåda. Och alla känna ni ju ett gammalt ordspråk, som börjar så: "Vägen till mannens hjärta — — —", och vägen till mannens hjärta vilja vi ju alla känna, men sök först upp fru Lundin, så skall hon lära eder den.

En annons om hennes kurser återfinner ni i detta nummer af Idun.

FRU A. LUNDIN.

Litteratur.

"DEN SVENSKA KVINNAN" lyder den lockande rubriken på en samling essayer af fröken Gertrud Almquist, Iduns kända litteraturkritiker, som i dagarne utkommit på Hugo Gebers förlag. De spirituella kåserierna ha från början varit införda i Stockholms Dagblads spalter och där väckt mycken uppmärksamhet. När de nu samlats i bokform, komma de helt visst att vinna en stor ny läsekrets. Kanske de i många punkter framkalla opposition — ett är visst, man har aldrig tråkigt i författarinnans sällskap, och redan därmed är ju halfva spelet vunnet!

Från scenen och estraden.

SOM EN FÖLJD af Salomes sceniska triumftåg har operalitteraturen fått ännu en bedärande skön kärleksprästinna att lysa med: den indiska hetären Izeyl, hvars synder och äfventyr ha dessa ofantliga proportioner och mörka kolorit som en nutida *femme galante* endast kan nå i sina vildaste drömmar.

Izeyl bebor ej något roseninbäddadt litet hotell vid Chaussé d'Antin eller Rue Malakoff, utan ett magnifikt gammalt palats borta i Indien, och för hennes fötter ligga furstar, tiggande om hennes kärlek och offrande henne alla sina skatter. Hon är den jordiska sinnelustens och fäfänglighetens skönaste blomma och ingen älskar henne högre än prins Scindya, men hon å sin sida gripes af kärlek till den unge furste, som nyss bestigit tronen och i fullkomlig ovetskap om det gåtfulla lifvet hvarken känner dess goda eller dåliga sidor. Han är som den oskrifna vaxtaflan, och när därför eremiten kommer inför hans ögon och säger honom, att all jordisk storhet och lycka är fäfänglighet och endast döden det vissa, får hans unga oberörda väsen ett mål att inrikta sig på, hvilket här betyder, att han lämnar tronen och följer eremiten ut i öknen för att lefva botgörarens världsfrånvända lif.

Därute i ödemarker kommer Izeyl och frestar fursten med sin kärlek och sin kropps skönhet, men hennes förförelsekonster lämna honom oberörd och det blir i stället hon, som afsäger sig sitt forna lif och följer mästarens upphöjda föredöme för att sona sina synder.

Nu råkar hon döda prins Scindya, som alljämt bestormar henne med sina lidelsefulla kärleksböner, och måste själf dö. I dödsögonblicket får hon besök af fursten, som nu bekänner att han älskar henne, och hon dör i hans armar, lycklig att ha fått visshet om hans kärlek. Den plötsliga hjärtebikten förvandlar emellertid fursten från en öfver allt jordiskt höjd personlighet till en helt vanlig kärlekskrank människa, hvarigenom slutet blir rätt banalt.

Musiken, af Eugen d'Albert, saknar ingifvelsens värme och flykt och är ibland af en långgrandighet, som tröttnar. Har man väntat sig en glödande sinnlig färg prakt i toner, blir man rätt besviken, äfven om orkesterarbetet icke kan fränkännas detaljer af exotisk glans och karaktär. Furstens intåg i första akten är ju en pompös och orkestralt lysande tonmålning, fast gjord med mycket bekanta medel, furstens och Izeyls stora scen i andra akten är delvis af en yppig kolorit, och i tredje aktens högdramatiska första tablå när komponisten kulmen af passionerade tongångar och starka ackordföljder, utan att dock kunna framvisa någon karaktäristisk melodibyggnad. Fru Lykseth har af Izeyls parti skapat en lika skön som dramatiskt storstilad gestalt och hennes sång har bredd och klang som aldrig förr. Imponerande är också hr Forsell som fursten; den stora klara stämman är af en utmärkt verkan. Med beröm måste också nämnas fru Claussen som furstinnan, herr Sjöberg som eremiten och hr Stockman som prinsen.

Uppsättningens stiltrogna prakt framgår till fullo

af vår här meddelade scenbild ur första akten — en interiör, som visar på hvilken hög ståndpunkt registerskonsten och dekorationsmålarskickligheten nu befinna sig vid vår opera.

Fru Betty Hennings gästspel på Dramatiska teatern blef af kort varaktighet och uppmärksammades ej af publiken som sig borde. Hennes tolkning af fru Arvik i Björnsons lustspel "När det unga vinet blommar" ställde gestalten i ett nytt och klarare ljus och gaf äfven ökad charm åt själva stycket, i hvilket, näst fru H., hr Emil Hillberg presterade det konstnärligaste spelet. Hvilken ypperlig recitatris fru Hennings är framgång af hennes danska afton i Vetenskapsakademien, hvarvid hon med fin, spirituell och betydande föredragskonst läste upp stycken af Andersen, Hertz, Nielsen, Drachmann m. fl.

Svenska teatern har med upptagandet af wienaren Herman Bahrs lustspel "Konserten" vunnit en framgång, som kommer att bli varaktig. Så godt och så otvunget har ej skrattats i den teatersalongen sedan "Morals" och "Kungens" dagar. Naturligtvis rör det sig om tilltrasslade äktenskapsliga förhållanden och deras bringande på rätt spår igen, men författaren har gått till skildringen med föresatsen att låta konflikterna knytas och lösas med bibehållande af en den älskvärdaste umgängeston parterna emellan, hvilket ökar komikens verkan och gör satiren svidande utan blodutgjutelse. Det hela är anlagt med stor fyndighet och figurteckningen lyser af fin iakttagelse och betydande människokunskap. Utförandet stödde också styckets rika innehåll och skänkte det alltigenom en levande ande.

"Mästaren" med de färgade lockarne, pianisten Heinke, spelades af hr Svennberg, hvilken komiskt medryckande återgaf den bortfjäsende musikerns narraktighet och skrufvade sentimentalitet inför all överströmmande beundran från kvinnornas sida, som hans kloka lilla hustru var fru Bosse likaledes väl på sin plats, doktor Jura, den älskvärde vetenskapsmannen, som med upphöjd bonhomie ser på sin hustrus snedsprång, spelades karaktäristiskt af hr Wingård, och fru Torssell var som den bortkollrade unga frun söt i sin hjälplöshet. Äfven hr Arehn och Byström samt G. Ranft böra nämnas med erkännande.

Vasateatern har till omväxling med de uppslupna farserna tagit upp en komedi, "Utan bjudningskort",

af Tristan Bernard, en både kvick och allvarlig pjäs, men som kanske just till följd af den oväntade blandningen af löje och allvar inte blir uppskattad som den förtjänar. Handlingen verkar tämligen osannolik, men är genomförd med espri och följdriktighet. En ung fattig möbeldarkitekt, Henri Calvel, har en afton gått ut för att besöka en ba', som ej blir af; då ser han vid en gata en festligt upplyst våning, han går upp och blandar sig med gästerna, träffar där en ung dam, med hvilken han slår sig i språk utan att presentera sig som annat än den okände, och väcker hennes sympati. Bland gästerna stöter han vidare ihop med sin vän Barthazard, en framfusig och tilltagss herre, som erbjuder sig att — mot en större summa — arrangera ett giftermål mellan Henri och den unga damen, med hvars far han står på mycket god fot. Henri, omtöcknad af vinet, samtycker, förklarar inför sin blifvande svärfar vara en stor affärsman, föres in i familjen och blir mottagen med öppna armar. Men sedan gripes Henri af ånger öfver att behöfva ljuga inför den kvinnan han med hvarje dag allt varmare älskar och som älskar honom tillbaka, och han talar om bedrägeriet, med det resultat att alltsammans håller på att gå sönder, då fästmon i sista stunden räddar situationen och historien slutar i största harmoni.

Hr Winnerstrand hade i Henris roll fått en uppgift af åtskilligt större omfattning än hvad han hittills varit van vid; här fanns djupt allvarliga scener, som kräde både en varm poetisk känsla och manlig värdighet, och vid sidan därpå bjöd rollen på komiska drag af äkta franskt kynne. Spelet företedde därför åtskilliga ojämheter, ty hr W. är i främsta rummet komiker, medan han i de allvarliga momenten lätt blir torr och monoton. Som den unga familjeflickan verkade fru Winnerstrand mycket sympatisk, men innerligheten fattades. Hr Hedlunds Barthazard, det fräcka mäklargeniet, var bra, och hr Lindlöf lyckades utmärkt öfvertyga om den unge miljonärens anlag för idiotism för att inte säga paralyse générale.

Folkteatern har fått upp en fars af Julius Horst, som under den sällhetslofvande titeln "Himlen på jorden" bjuder på de mest förvirrade och ångestspännande situationer människor kunna tänkas komma i, då de låna hvarandras hustrur och landegendomar. Farsen är emellertid skattretande nog och spelas med fart och lif af teaterns bästa krafter.

De stora orkesterkonserterna, som Konsertföreningen under några vintrar skänkt vår musikpublik, existera icke längre. Företaget, så vackert startadt och konstnärligt fullföljdt, har måst upphöra på grund af bristande stöd från publikens sida. Att något sådant kunnat ske är ett dekadastecken af ganska oroande natur och ger ytterligare fog åt påståendet om den förläckade konstmakaren i Sveriges hufvudstad.

Föreningens första kammarmusikafkon röjde också i viss mån de exekverandes misstämning öfver den ringa förstälens från publikens sida — K. F. U. K.-salen var nämligen ej fullsatt — hvilket naturligtvis ej utelöst att Aulinska kvartetten med konstnärlig omsorg behandlade programmet, hvilket, ägnadt svensk tondiktning, upptog Ludvig Normanns E-dur-kvartett, en ny kvartett af Wilhelm Stenhammar samt som avslutning pianotrio nr 4 af Berwald. För öfrigt är att anteckna Hofkapelletts första symfonikonstert med bland annat Beethovens femte symfoni och förspelet till "Mästarsångarne" i glänsande tolkning, ett par smärre konserter af hr John Husberg och Henrik Bolin, en pianoafton af Severin Eisenberger, en pianist, som kan räknas till de mera betydande, och en frisk norsk visafon gifven af fröken Else Dybwad, som visade stor dramatisk föredragskonst och dessutom ägde en vacker, rätt omsorgsfullt utbildad röst.

ARIEL.

Iduns boklista.

Hugo Gebers förlag:
Den svenska kvinnan; af *Gertrud Almquist*.

Wahlström & Widstrands förlag:
En förpostfäktning; af *Elsa Ek*.

A. B. Ljus förlag:
Kvinnor och kläder; en krönika om 1800-talet af *Else Kleen (Gwen)*.

Fr. Skoglund's förlag:
Morfars bok; minnen och bilder från Tegnérskan tiden af *Cecilia Bååth-Holmberg*.

Hvarför betala onödiga pengar? Köp

"40-öres-Paket"

(1-kg. hafregryn)

i stället för de dyrare, ej bättre, konkurrens-paketerna till 55 öre.

Obs! Ytterst lättkött.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 20—26 NOV. 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstrad gädda med skiradt smör och potatis; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Sparrispuré; stekt spädgris med syltade tomater och saladslingon; äppelcharlotte med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggöra med rökt svinfilé; mjölk; kaffe eller te. Middag: Falsk hare med arter; nyponsoppa med gräde och skorpar.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kall spädgris (rester från söndag) med rödbeter och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk jordärtskockspuré med rostadt bröd; gädda med pepparkakor och pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; sill i kapprock med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis; saltök och lingon; enkel äppelpaj med vispad gräde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotto; mjölk; kaffe eller te. Middag: Arter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckorff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pilau på lamm; bärskompost med vispad gräde och mandelformar.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med portugisisk lök och potatis. Middag: Afredd buljong med jordärtskockor; korfkaka med skiradt smör och lingon.

RECEPT:

425 gr. färsk eller 1/2 lit. konserverad sparris, vatten, salt, 2 lit. buljong, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, socker, 2 äggulor, 1 del. tjock gräde.

Beredning: Användes färsk sparris, afskåras sparrisknopparna och förvällas i saltadt vatten samt serveras i soppan. Den öfriga sparrisen skäres i bitar, förvällas i saltadt vatten och får afrinna. Ar sparrisen konserverad afskåras knopparna, och läggs direkt i soppskålen, när soppan är färdig. resten af sparrisen skäres i bitar. Den förvällda eller sönderskurna sparrisen påsättes i den kokande buljongen och får koka 1 tim., hvarefter den passerar. Smör och mjöl sammanfråsas, den passerade purén tillsättes litet i sänder och soppan får under rörning koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden uppvispas i soppskålen och purén tillsätts under kraftig vispning. Sparris-kropparna läggas och soppan serveras.

Stekt spädgris (f. 6 pers.). 1/2 spädgris (omkr. 2 kg.), 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 lit. buljong eller vatten.

Beredning: Grisen tvättas med en duk doppad i hett vatten och gnides in- och utvändigt med kryddorna. Två msk. af smöret brynes i en långpanna, grisen lägges och brynes vackert på båda sidor. Den får därefter steka med svälsidan upp omkr. 2 tim. Under stekningen gnides svålen ofta med smöret inlagdt i en linnelapp, den blir därigenom mör och vakker i färgen. Mot slutet af stekningen tillsättes buljongen. Grisen skäres, upplägges på varmt serveringsfat och garneras med äppelmos och katrinplommon eller syltade tomater och persilja.

Såsen silas, skummas och serveras som jus, den kan ock afredas med litet mjöl samt afsmakas med citronsaft.

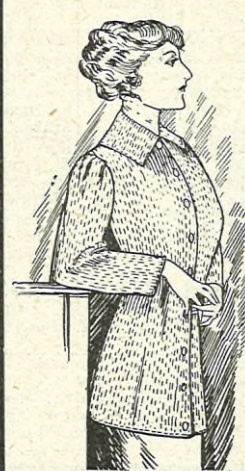
Äppelcharlotte (f. 6 pers.). 5 tvåöres mandelbröd, 1 hg. smör, 1 hg. groft socker, 4 kkp. äppelkompott (2 lit. stora, vackra äpplen, 2 kkp. krosssocker, 3 kkp. vatten).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: En koppar- eller bleckform smörjes med kallt smör och beströs med stötta skorpar. Brödet skäres i skifvor, hvilka doppas i det skirade smöret och vändas i sockret. Formen beklädes med brödklifvorna och fylltes med äppelkompotten. Den övertäcktes sedan med brödklifvor doppade i smör och vända i socker.

Puddingen gräddas vackert brun i ugnen, uppstjälpes och serveras varm med vaniljsås eller vispad gräde.

Anm. Om så önskas, kan kompotten blandas med någon sylt.

I.

II.

N. K:s

Hvita Sporttröjor!

Race I à Kr. 9.—

Race II " " 10.75

A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan, Stockholm.

Beredning: Äggen vispas väl med vattnet. Smöret smältes i en kastrull med flat botten, ägrblandningen hälls däri och omröres försiktigt öfver svag eld. Äggöröran får ej koka och ej saltas, ty den blir därigenom vasslig. När äggöröran stadgat sig, upplägges den på ett varmt serveringsfat. Svinfilén skäres i tunna skifvor och lägges i krans rundt omkring äggöröran. Anrättningen garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

Gädda med pepparkakor (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 medelstor sill, 2 msk. smör (40 gr.), 4 del. mjölk eller vatten.

Till såsen: 4 ettöres pepparkakor, 1 del. gräde.

Beredning: Gäddan fjällas, urtagas, sköljes väl samt inkläppas i en fiskhandduk. Den ej urvatnade sillen rensas, sköljes och lägges in i gäddan. Smöret brynes i en stekgryta, gäddan nedlägges däri och brynes väl på båda sidor, hvarefter den påspädes med kokande mjölk eller vatten och får steka med tätt slutet lock, på sakta eld omkr. 1/2 tim. Pepparkakorna stötas fint och blandas med gräddmjölen. Gäddan upplägges på varmt fat och garneras med persilja. Såsen afredes med de upplösta pepparkakorna, får koka upp samt silas och serveras i särskild såsskål.

Enkel äppelpaj (f. 6 pers.). 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl, 4 kkp. gräddmjöl, 3 msk. socker, 3 ägg, 1 tsk. rivet citronskal, 1/2 lit. goda äpplen.

Till formen: 1 msk. smör, 1 msk. hvetemjöl, 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, mjölen tillsättes litet i sänder under flitig rörning, sockret lägges och massan får koka 5 min., hvarefter den upphålles att kallna. Äggen vispas upp och nedröres i smeten jämte citronskalet. Äpplena skalas, skäras i tunna skifvor och nedlägges i smeten, som därefter omröres försiktigt. En bleckform eller gjutpanna smörjes dubbelt, smöret skiras och blandas med hvetemjöl och härmed bestrykes formen, som därefter beströs med de stötta skorparna.

Massan inhålles och pajen gräddas i god ugnsvärme omkr. 3/4 tim. eller tills den höjt sig, och äpplena kännes mjuka. Den uppstjälpes genast och öfverströs med socker.

Risotto (f. 6 pers.). 2 hg. risgryn, 1 liten portugisisk lök, 1 hg. smör, 1/2 lit. svag buljong, 3 hg. kokt rökt skinka, salt, hvitpeppar (2 msk. pannesalt).

Beredning: Risgrynen sköljas och skällas i hett vatten. Löken skalas, hackas fint samt fräses i smöret.

Risgrynen och buljongen tillsättes och grynen få koka lifligt, tills de äro mjuka, men få ej mosa sig. Skinkan skäres i fina tärningar och nedröres i risgrynen. Anrättningen afsmakas med kryddorna och, om så önskas, med pannesalt.

Korfkaka (f. 6 pers.). 3 hg. oxlever, 3 hg. färskt fläsk, 1 1/2 kkp. risgryn, 2 lit. mjölk, 1 kkp. russin, 2 msk. sirap, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: Levern sköljes väl och får ligga i vatten omkr. 1/2 tim., hvarefter den förvällas, får kallna och drives 2 ggr genom köttkvarn jämte fläsket. Grynen sköljas, skällas i hett vatten och påsättes i den kokande mjölken och få koka under rörning tills de äro mjuka, då gröten upphålles att kallna. Därefter tillsättes den malda levern, de rensade och sköljda russinen, sirapen och kryddorna. Massan omröres väl och afsmakas noga samt slås i smord och brödbeströdd form att grädda i god ugnsvärme omkr. 1 tim.

Korfkakan serveras med skiradt smör och lingon.

PLATSSÖKANDE

UNG, bildad dam, som genomgått slöjd- och hushållsskolor samt dessutom fullkomligt behärskar engelska språket, önskar plats som sällskapsdam eller annan därmed jämförlig sällsättning. Svar till »Lillie», Iduns exp.

FÖRLOFVAD, anspråklös flicka önskar mot fritt vivre komma i godt hem, helst där annan ungdom finnes, för att lära ett hems skötande. Svar till »A. L. familjemedlem», Iduns exp.

BILDAD flicka önskar plats i finare familj, helst i Stockholm eller hos ensam dam, som sällskap och handarbete och äger en fint utvecklad smak. Även förmåga ordna i ett hem. Svar till »W. 26 år», Iduns exp., Sthlm.

FLICKA med vana i sjukvård och som genomgått 1-årig praktisk sjukvårds-kurs på lasarett, önskar nu eller på nyåret plats som privat- eller barnsköterska. Rek. finnas. Svar till »C.», Gethinge p. r.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, 27 år, bildad, barnkär, med godt och gladtt sätt, huslig och varmt intresserad af ett hems skötsel söker plats. Svar till »Duglig 25», Nord. Annonsbyrå, Göteborg.

2 MUSIKALISKT BILDADE flickor 19 och 20 år gamla, med vinnande sätt, husliga och mycket barnkära önskar plats i angenämt hem. Någon lön önskvärd. Svar till »Flitig familjemedlem 19 eller 23 år», Postkont. Köpmansg., Göteborg.

UNG, bildad dam önskar på nyåret såsom lektris och sällskap äfvensom sekreterare komma i fin familj eller till en äldre aristokratisk dam i Sverige eller utlandet. Svar till »25 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG lärarinna, gymnasiebildad och med 2 1/2 års undervisningsvana vid 5-klassig samskola önskar i januari plats i familj eller skola. Svar till »Januari 1911», Iduns exp. f. v. b.

28-ÅRIG BÄTTRE FLICKA som genomgått en kurs vid Fackskolan i Uppsala, och har dessutom förmåga att göra ett hem treffligt, önskar plats. Helst på egen hand sköta ett mindre hem. Svar till »Genast», Iduns exp.

BILDAD flicka, enkel, kunnig i matlagning, bakning, husliga bestyr söker plats att tillträda nu eller på nyåret. Goda rek. Svar »Gladlynt—Arbetsam», Sv. Telegramb., Sthlm.

I godt hem i stad eller på landet att tillträdas nu eller på nyåret sökes plats af bildad hushålls- och arbetsam flicka, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr. Goda rek. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

FÖRALDRALÖS bättre, duglig flicka önskar plats mot lön i god familj. Mångårig praktik från flera hem. Svar till »25 år», adr. Borum, Mogata.

SMÅSKOLLÄRARINNA önskar på nyåret plats i familj att undervisa nybörjare. Svar till »Värmländska», Danderyd p. r.

UNG småskollärarinna önskar läsa med ett eller två barn, äfven tyska. Deltar i sömnad och andra göromål. Svar till »A. G.», Iduns exp.

UNG bättre flicka som genomgått en kurs i handelsinstitut, är äfven kunnig i handarbete, önskar mot fritt vivre plats som hjälp och sällskap i god familj. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »17 år», Hellefors p. r.

FÖR bildade unga flickor som önska lära hushåll, finnas platser lediga nu och på nyåret i hem där ungdom finnes. Vacker natur. Tillfälle till sport. Goda rek. Pris från 60 kr. i månaden. Svar till »Officersdotter», Malinshills privata hushållsskola, Älfveta.

NERVSJUK dam behåller kärleksfull vård i stilla hem. Läkare finnes. Svar till »Prästfru», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

I Ulricehamn kan äldre eller medelålders dam få god inackordering och vård i stilla familj. Svar till »Ladies», Ulricehamn.

PENSION för unga flickor, i frisk, vacker trakt nära Köpenhamn. Främmande språk talas, undervisning meddelas af infödda lärare. Om så önskas kurs i matlagning af fackbildad lärarinna. Omsorgsfull vård. Pris 85 kr. i mån. Upplysningar hos fröken Kerstin Heselgren, Norrlandsgat. 17, Sthlm. Program med ref. från fru Stamer Michelsen, Skovvej, Gentofte, Danmark.

Hvarje husmor

bör ha

TOMTENS FABRIKATER
På sina fem fingrar

SVEA SVENSON,
Juvelerare
16 Birger Jarlsgatan 16.
Modernaste och största urval
JUVELER, GULD, SILFVER och
NYSILFVER

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERS KOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen, Regeringsg. 113, ing. E. Expeditionstid kl. 1—3 e. m. Rikstel. 4047. Personlig inställelse. Betyg böra medhafvas.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka, något kunnig i matlagning och andra inomhus förefallande göromål, får plats genast i liten prästfamilj. Närmare genom bref. Svar till »a», Gärsnäs.

I Dalarne, större samhälle, får bildad, duglig, barnkär flicka plats som husmoders verkliga hjälp, med allt inom ett större hem; tvänne tjänare finnes. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

I stad, norra Sverige, får bildad flicka, van vid husliga bestyr, plats som sällskap och hjälp att deltaga med matlagning, bakning m. m. Medlem af familjen. En jungfru finnes. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

PLATS i större stad i Södra Sverige som barnfröken får bildad, barnkär flicka, helst van vid barns tillsyn, barnen 3, äldsta 6 år, i verkligt godt hem. Platsen att tillträda 1:sta dec. eller på nyåret. Tvänne jungfrur finnes. Vid Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

FÖR en anspråklös, bättre, musikalisk tyska finnes plats till 1 december uti köpmansfamilj i Göteborg med att tillse och sköta tvänne barn om 3 resp. 5 år samt i öfrigt vara behjälplig med förefallande göromål. Köksa, husa och månadskarl finnes. Svar med angifvande af lönepret. och ref. till »G. R.», Iduns exp.

FÖR en 30- till 40-årig flicka eller barnlös änka som ensam kan sköta ett enkelt hem på landet å en 60-årig änkan finnes tillfälle genom korrespondens under adr. »Vid Saltsjön», Nyköping p. r.

ANSPRÅKSLÖS bättre flicka kunnig i sjukvård och som vill vara klen fru behjälplig i inom hemmet förekom, göromål får mycket god plats på nyåret. Svar med ref., fotogr. och pret. till »Landsorten 1911», Iduns exp.

Plats som sjuksköterska
för Husby s.m. af Koppbergs län är ledig att tillträda den 1 jan 1911. Lön 500 kr. och fritt vivre i socknens fattiggård. Sökande bör hafva genomgått utbildningskurs i lasarett eller liknande anstalt samt därtill kunna visa sig fullt hemma i epidemisjukvård. Ansökningar med bifogande af betygsafskrifter, läkarbetyg om god hälsa och tillräckliga kroppskrafter samt intyg om ålder och frejd insändas före den 20 nov. till Kommunalläkarens ordf., adr. Dala-Husby, hvilken och på begäran lämnar närmare upplysningar om skyldigheter och rättigheter.

LÄRARINNA med kompetens för 3:dje kl. elem.-läroverk sökes för 4 barn 6—9 år gamla. Svar med betyg och uppgift om löneanspråk till »Fru E.», Ljungby p. r.

LÄRARINNA, Ung, anspråklös, musikalisk flicka med elementarskolebildning, kompetent att undervisa i skolämnen för inträde i 4 kl. flickskola, jämte handarbete och pianospelning, sökes nästa 15 januari för 11-årig flicka. Ref. med foto. o. lönepret. i svar till Ingeniör Carl Carlsson, Eldforsen, pr Trekörn (Vesterdalarna).

TILL inst. värtimerin finnes plats ledig i landegendom för guvernant, undervisningsvan i vaol. skolämnen, språk o. musik för 3-ne elever. Betyg, foto. o. lönepret. torde sändas till »Våren 1910», Iduns exp. f. v. b.

Hushållerska.

Vid Akademiska sjukhuset i Uppsala blifver plats ledig att tillträda den 1 nästk. februari för en duglig hushållerska mellan 30 och 40 år. Löneförmanerna äro 700 kr. jämte 2 rum och fritt vivre. Den sökande måste vara fullt kompetent i såväl enklare som bättre matlagning samt förmåga att utöfva ledning öfver en större kökspersonal. Till Direktionen ställd egenhändig skriven ansökan jämte betygsafskrifter insändes före den 12 nästk. till underchefen, som lämnar närmare upplysningar Uppsala den 10 nov. 1910. O. Berlin, Syssloman.

Läns-(epidemi-)sjukskötersketjänsten

I Lidköpings distrikt är för ansökan ledig. Aflöning årligen 600 kr. eventuellt 25 kr. i pensionsbidrag samt 1 kr. om dagen, fria resor och fritt vivre vid tjänsteförättning. Då så ske kan, ledighet 14 dagar årl. utan löneafdrag. Ansökn. ställas till Skaraborgs läns sjuksköterskenämnd och insändas till Förste provinsialläkaren i Mariestad före den 1 dec. 1910. Prästbetyg, läkarbetyg, intyg om kompetens samt meritfört. i öfrigt böra medfölja ansökan. Tjänsten skall tillträdas den 1 jan. 1911. Instruktion och öfriga underrettelser erhållas genom Första provinsialläkaren i Skaraborgs län.

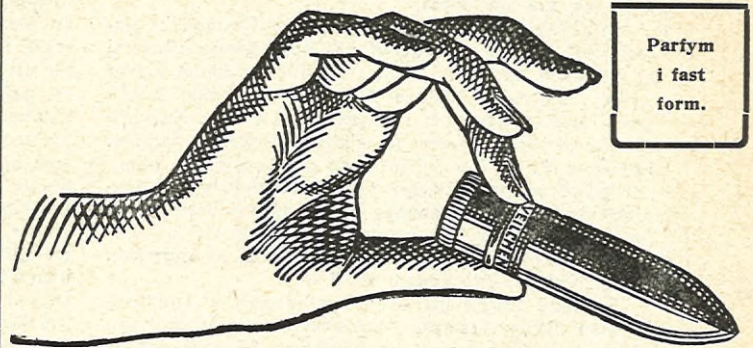
Barnfröken,

kunnig i läsläsning och musik, van att själfständigt utöfva närmaste vården om 3 barn i ålder 3, 9 o. 10 år såväl som äfven om deras kläder o. rum, kan i början eller medio af nästkommande december månad erhålla plats i familj invid Stockholm. Den, som äger gladt lynne och har förmåga att anordna lämpliga lekar och förströelser för barnen, har företräde. Sökande bör vara något kunnig i sömnad. Svar med uppgift om lönepretentioner till »D. M.», Sv. Telegrambyrå, Stockholm.

Husföreståndarinneplats

ledig hos ensam, äldre änkan. Reflekterande anmäla sig i biljetet märkt »C. H.», Helsingborgs Dagblad.

Crayon odorant "Nuphar"

Parfym
i fast
form.

Den sensationellaste uppfinningen på parfymens område.

Crayon odorant "Nuphar" är en parfym i fast form innehållande ca 99 procent rent luktämne, under det de hittills förekommande flytande parfymerna knappast innehålla 3 procent luktämne men däremot 97 procent värdelös sprit. En lätt bestrykning af Crayon "Nuphar" på hud, hår, kläder, linne, handskar, brefpapper såväl som på alla upptänkliga föremål framkallar ögonblickligen en hänförelse ren blomsterdoft. Olje- och spritfläckar undvikas. Crayon "Nuphar" kan bekvämt bäras i fickan.
Alla slag af blomsterdoft. — **Pris Kr. 2.50.** — Erhålles i Pappers- & Kemikalieaffärer samt Herrekiperingar öfverallt.

NUPHAR C:o, K. HOFLEVERANTÖR,
Wien-Paris.
I parti hos:
A.-B. PARFYMERIE R. BARLACH, Stockholm G.
För värdelösa efterapningar varnas.

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM, Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus
Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Lättantändliga veckar enligt svenskt patent N:o 16705

I fint hem önskar 30-årig flicka för vidare utbildning erhålla tillfälle till deltagande i hushållsgöromål m. m. under tiden jan.—juni 1911. Svar med uppgift om vilkor torde sändas till »Gretas», Iduns exp.

ENGLAND. Mrs Galt önskar taga emot en eller två unga damer i sitt komfortabla hem, engelska talas uteslutande. Utmärkta svenska ref. Adr. Mrs Galt, 7 Twyford Crescent, Acton Hill, London W., England.

I Mariefreds Pensionat och Hviloheim finns 1 treffligt rum till uthyrning nu genast med helinackordering för äldre dan. Allm. telef. Mariefred 68.

Gransbo Pensionat,
adr. Tranås. Skogrikt, naturskönt läge å småländska höglandet (250 mtr ö. h.). God inackordering Lungsjuka mottages ej.

I bildadt hem

med härligt läge på Djursholm kunna 4 unga flickor under erfaren husmoders ledning lära matlagning och hvad som hörer till ett finare hems skötande. Vidare genom Tjäders Byrå, Brunkebergstorg 12, Sthlm.

Ängslig moder. Nyblifven tjänstemanna-änka som tror sig oförmögen att kunna ge sina barn uppfostran och gärna önskar dem en bättre lott än tjänsteflickas i synnerhet, som de börjat sina studier men till följe af ekonomiska bekymmer måst sluta skolan, frågar om någon förmögen varm hjärtad helst barnlös familj vill åtaga sig ett af barnen i åldern 5, 11 och 13 år. Svar till »Välartade flickor», Iduns Exp.

Damer Eleganta, moderna Kängor, raschevreaux, Molier-skärning, stora ringar, randsydd, till det enormt låga priset af kr. 9.50 franko mot postförskott. Finnes med eller utan lacktåhätta i Franska (långsträckt) eller Amerikanska (breda) modeller, uppgif nummer.
Akt.-Bol. City Skomagasin, Göteborg.

Det bästa hvetemjålet

MALMÖ BEST PATENT

Malmö Stora Walsgram

AGENTER

antagas på alla platser där vi äro representerade för försäljning direkt till privatpersoner å en massa låtsålda nödvändighetsartiklar. Stor förtjänst. Stor prisutdelning. Låtsålda varor. Pröfva, jämför och döm! Vi sända stor, elegant priskurant jämte profver gratis och franko till alla, som därom tillskrifva FABRIKEN SOLIDAR, adress ÄLFSERED.